

УДК 027.7(477.83)

Наталія ШВЕЦЬ,

зав. відділу рукописів, стародруків та рідкісних видань імені Ф. П. Максименка
Наукової бібліотеки Львівського національного університету

Бібліотека Львівського університету: події, особи, фонди (до 400-річчя заснування)

На базі дослідження численних архівних документів та літературних джерел висвітлено: етапи створення Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені І. Франка; шляхи формування та тематику фонду; долю колекцій і зібрань; особливості комплектування, системи зберігання та розміщення літератури. Охарактеризована діяльність директорів установи, які впродовж чотирьох століть зробили значний внесок у її розвиток.

К л ю ч о в і с л о в а: бібліотека, фонд, колекція, інкунабули, стародруки, єзуїтський колегіум, Наукова бібліотека Львівського національного університету імені І. Франка.

Львівський університет і бібліотека при ньому повстали на поч. XVI ст. За ініціативою та стараннями архієпископа Львівського Яна Димитра Соліковського, який згідно традиціям заснування навчальних закладів Товариства Ісуса, мав як фундатор вагомі зобов'язання, у тому числі повинен був забезпечити майбутній єзуїтський колегіум книгами¹, що він і зробив, імовірно між 1599–1601 рр.² Найбільш ранні провенієнційні записи на книгах датовані 1601 р.³, крім того, зберігся єдиний примірник із записом «з дару Соліковського»⁴. Хоч при Львівській резиденції Товариства Ісуса від 1599 р. почали викладати курс моральної теології⁵, колегіум через перипетії долі та суперечки між міською владою і керівництвом єзуїтської резиденції, був святково відкритий лише у 1608 р.⁶ Бібліотека при ньому носила назву – *Bibliotheca Collegii Societatis Jesu*. Вона збільшувалась за рахунок купівель та дарів як особистих книгозбірок, так і грошових переказів заможних львівських громадян: Зофії Сенявської (500 злотих та книги, 1615 р.), Анни Кроснерувни (1200 злотих, 1624 р.), Себастьяна Павловського (4000 злотих, 1624 р.); ксьондза Станіслава Гроховського (книги, бл. 1610 р.), архієпископа Яна Анджея Прухницького (книги, 1625 р.) та багатьох інших⁷. За документами колегіум від 1615 р. мав свою друкарню⁸, яка плідно почала діяти з 1642 р. і обслуговувала потреби не тільки Львівського колегіуму

у підручниках та теологічній, науковій літературі, але й також давала можливість вести книгообмін з іншими інституціями Ордену. Діяльність бібліотеки цього часу була суворо регламентована Статутом та Правилами Товариства Ісуса відносно комплектування, збереження, системи розміщення літератури, ведення каталогів, вимог до опису видань, доступності фондів тощо⁹.

20 січня 1661 р. король Ян Казимир підписав диплом, згідно з яким Львівському колегіуму було надано «гідність академії та титул університету». Бібліотека мала від того часу назву – *Bibliotheca Academiae Leopoliensis Societatis Jesu*. Постало питання про розбудову колегіуму, від 1662 р. поновлені проектні роботи щодо нового будинку Академії (плани Кжиковського, Вансовського). Їх обговорення у Римі відбулось 13. 05. 1666 р. Стосовно бібліотеки було зроблено зауваження, що вона замала. У 1691 р. великий коронний гетьман Станіслав-Ян Яблоновський почав реалізовувати свій давній намір будівництва академії. Проект архітектора був завершений у грудні. 1693 р. ректор колегіуму умовив фундатора та архітектора будувати за першим планом (прийнятим у 1666 р.). Будівництво тривало десятки років. У 1704 р. над ідальною була вибудована бібліотека (північно-західна кутова зала), а над нею 4 житлові кімнати та зведений дах¹⁰. Подальше будівництво було зупинено через навалу шведів, а потім через мор, який за-

брав життя 7 тис. мешканців Львова. У 1734 р., напередодні пожежі, яка трапилась у місті, бібліотека нараховувала близько 12 тис. томів і була однією з найкраще укомплектованих єзуїтських бібліотек Східної Європи. Пожежа знищила в Академії єзуїтів значну кількість приміщень, у т. ч. архів та бібліотеку, згорів майже весь фонд разом з отриманими перед тим від Марії з Замойських Дзедушицької ще не опрацьованими 3 тис. книгами. На відбудову дали кошти магнати: київський єпископ Самуель Ожга та Ельжбета Щучина з Потоцьких, Станіслав Мілевський¹¹. В 1753 р. було завершено облаштування бібліотеки: склепіння та стіни були оздоблені мистецько виконаними фресками, придбані гарні шафи та покладений дубовий паркет. У наступному році дах над бібліотекою був покритий мідною бляхою¹². На час скасування ордену єзуїтів вона нараховувала понад 5 тис. книг, рукописів та мала архів, у якому зберігались адміністративні книги, листування та хроніки колегіуму-академії, була окрасою та гордістю установи. В період з 1773 по 1784 р. у зв'язку зі скасуванням ордену була закрита Академія і, відповідно, її бібліотека¹³.

21 жовтня 1784 р. за дипломом імператора Йосифа II у Львові був відкритий університет, при ньому університетська бібліотека – *Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis* (далі – БЛУ)¹⁴. Для університету замість забраних будівель єзуїтської академії під департамент фінансів був наданий посттринітарський комплекс: монастир і костюл. Для приміщення університетської бібліотеки був обраний костюл (тепер Преображенська церква на вул. Краківській). Директором призначено **Генріха Готтфріда фон Бретшнайдера**, письменника, бібліотекаря, кадрового офіцера¹⁵. Бретшнайдер планував численні архітектурні перебудови приміщення, оздоблювальні роботи, обладнання відповідними стелажми, наполягав на негайній заміні давно застарілих дерев'яних перекриттів. Наголошував на тому, що його «присутність при будівництві було б не зайвою»¹⁶. Але колишній Тринітарський костюл і монастир були перебудовані для навчання та бібліотеки і відреставровані тільки у 1825–1828 рр.¹⁷ Бібліотека і канцелярія були розташовані зі сторони вул. Жовківської (тепер вул. Лесі Українки). В архіві університетської бібліотеки зберігаються плани посттринітарського комплексу та його перебудови із зазначенням розташування приміщень університету від 1790, 1802, 1825, 1832, 1848 рр. План 1790 р. підписаний інженером Львівського округу Максиміліаном фон Круссом¹⁸. Бібліотека, як і планував

Бретшнайдер, займала 1 і 2 поверхи церкви та прилеглі за нею приміщення. Внизу – місце для полоників. На другому поверсі – на галереях – зібрання Гареллі і нумізматики.

Питання формування фондів проводилось згідно австрійської бібліотечної політики. Владним рішенням було розв'язане питання з недостатньою кількістю світської літератури, якої, звісно, бракувало в бібліотеці колишньої єзуїтської академії. Для створення фонду наукової літератури з природничих, гуманітарних наук з Віденської Терезіанської академії була перевезена бібліотека радника імператора Карла IV, лейбмедика та префекта Імператорської придворної бібліотеки Пія Ніколауса Гареллі – 11 тис. видань XV–XVIII ст. разом з рукописними каталогами (в яких, зокрема, були записані 136 інкунабулів, 110 польських стародруків, 2 рукописи), а також нумізматичною колекцією та векселями (останні призначалися на закупівлю нових видань)¹⁹. Радикальні зміни в той час відбувалися в цілому регіоні, вони були наслідками розпоряджень Імперії про закриття чисельних релігійних об'єднань і, відповідно, експропріацію їхніх бібліотек. Та разом з тим відбувалось збагачення державних бібліотек, у число яких входила і бібліотека Львівського університету. Упродовж 1784–1786 рр. до БЛУ долучили фонди бібліотек 147 закритих австрійським урядом монастирів Галичини та Буковини: отців августинців, василіан, бенедиктинців, бернардинців, меховитів, бригіток, домініканців, єзуїтів, капуцинів, кармелітів, паулінів, піарів, премонстрантів, реформатів, тринітаріїв²⁰. Загальні попередні кількісні оцінки надходжень коливалися. Так, у січні 1785 р. ця цифра становила 40 тис. томів, у лютому – 20–30 тис., 1786 р. – 70–80 тис., при докладнішому підрахунку (лист від 28 лютого 1786 р.) Бретшнайдер подав цифру загальної кількості 33 666 томів. Згідно сумарного показника стан фондів був наступним²¹: латинські та деякі німецькі, різного змісту – 24 500 кн.; класики в оригіналах та перекладах – 1341 т.; французькі, іспанські, італійські, англійські книги – 2274 т.; книги, написані польською мовою – 4524 кн.; надруковані у XV ст. книги та деякі рукописи – 927 т. Від 1785 р. Бретшнайдер почав виділяти в окремий фонд польськомовну літературу, коли було завершено інвентар, загальна кількість полоників склала 7000 т. Цей фонд мав прислужитися новій кафедрі відкритій у Львівському університеті (ЛУ) – кафедрі польської філології²². Він же займався відбором найцінніших видань для Придворної Імператорської бібліотеки, яка мала пріоритет у комплектуванні. Так, з БЛУ для Віденської

придворної бібліотеки були запропоновані 11 рукописів, 129 інкунабулівів, 33 польських стародруки, переважно першої пол. XVI ст.²³ Як наслідок спонтанного і водночас інтенсивного комплектування фонду – набуття за короткий термін значних поступлень – зібралась значна кількість дублетних видань. Компромiсним рішенням цієї проблеми було впровадження аукціонів, на перших 4 аукціонах (1787, 1790, 1795, 1796 рр.) було продано 9000 дублетів, в число яких увійшли палеотипи і цінні стародруковані видання²⁴. Від [1784] р. бібліотека почала формувати окремий фонд «Адміністративні книги бібліотеки» (тепер «архів бібліотеки»). На час відпусток Бретшнайдера, та у 1801, 1805–1809 рр. бібліотекою опікувався колишній монах, бібліотекар і знавець бджільництва **Марцін Куральт**²⁵. Він керував бібліотекою специфічно: виписав для бібліотеки 2 назви періодичних видань і на три дні вислав їх професорам почергово, очистив підвали бібліотеки та здав їх в оренду під пивнички та склади. За оренду отримував 490 флоренів, з яких половина йшла на закупівлю книг, друга – на користь Університету. За підписами його та проф. Ф. де Маркса та М. Ертля на аукціон у 1803 р. були виставлені «дублети» книг, з яких продано 1186, з них 12 інкунабулів, 444 стародруки²⁶. В 1804 р. адміністративна комісія Сенату Університету виявила численні порушення з боку Куральта, і його було відправлено на рік до монастиря капуцинів (Оломоуц). Від 1791 р. до роботи в бібліотеці було запрошено енергійного викладача загальної історії та допоміжних історичних дисциплін, професора Львівського університету д-ра **Готтфріда Уліха**²⁷, який, крім викладацької діяльності та завідування нумізматичним зібранням, займався складанням каталогу бібліотеки. В 1805–1806 рр. написання та закінчення каталогу бібліотеки було доручено спеціальній комісії, на чолі якої стояв директор правничих студій, радник з апеляцій **Юзеф Арбтер**. Комісія представила чотири томи алфавітного генерального каталогу та том каталогу класичних авторів та інкунабулів, до того ж один том полоніки – разом шість томів. До них пізніше було додано три томи «Supplementum»²⁸. У 1809–1812 рр. виконувачем обов'язків директора університетської бібліотеки без офіційного затвердження на посаді був д-р права **Максиміліан Фюгер**²⁹, у 1813 р. його затверджено на посаді директора. Після нього нстривалий час на чолі бібліотеки стояв д-р права, проф. нумізматика **Томас Вучіч**³⁰, який почав від 1809 р. працювати у бібліотеці на посаді в. о. хранителя (бібліотекар), від 1812 р. – хранитель, у 1813–1818 рр. – директор. У 1818–1819 рр. вико-

нував обов'язки директора д-р права **Юзеф Вінвартер**³¹, а в 1820–1837 рр., з перервами – цензор **Карл Кьоллер**³².

Від 1807 р. протягом частих змін керуючого складу ЛУ бібліотека почала отримувати обов'язковий примірник друкованої продукції Галичини та Лодомерії, фактично стала крайовою бібліотекою³³. Ця обставина на сьогодні робить бібліотеку унікальним фондоутримувачем за повнотою зберігання репертуару регіональних видань. Завдячуючи К. Кьоллеру, Бібліотека мала поступлення галиційських друків з цензурного комітету. Бюджет бібліотеки від 1784 р. становив 496 гульденів, після 1826 р. – 1000 гульденів, був незмінним до 1859 р., від 1860 р. незначне збільшення – 1260 зл., до якого мали залучатися всі бібліотечні прибутки (відраховання з плати за навчання, прибуток з продажу на аукціонах дублетних примірників бібліотеки, орендна плата тощо)³⁴. У 1825–1828 рр. будівля посттринітарського костьолу відреставрована, виконане внутрішнє переобладнання, складені інвентарні описи, упорядкований фонд за структурою, визначеною за смаком Г.-Г. фон Бретшнайдером: класики та пам'ятки друкарського мистецтва – *Classici et Monumenta Typographica. Auctores classici veteres Graeci et Latini*; інкунабули – *Artis typographicae antiquissimaе usque ad annum 1512 inclusive*, зібрання Гареллі, література польською мовою та книги про Польщу, надруковані іншими мовами, у т. ч. краснавча література про Галичину, література слов'янськими мовами, під загальною назвою – *Bibliothecae pars Galiciensis*. Центральна зала була одночасно залом проведення академічних урочистостей, так зв. *Viris illustribus*, яку прикрашали портрети ректорів та видатних учених університету³⁵. 1828 р. бібліотека отримала книги та рукописи Тинецького монастиря (Краківське воєводство). Значні приватні дари до 1848 р.: графа Евариста Анджея Куропатницького (до 1788 р., збірка рукописних газет), його сина графа Йосифа Ксаверія Куропатницького (1832 р., 740 рукописів та стародрукованих видань)³⁶, родини Третерів (1824 р., 996 т. з історії Польщі)³⁷, Михайла Шумлянського (1832 р., 116 рідкісних географічних карт). Позитивний вплив на розвиток бібліотеки мало призначення доктора філософських наук, колишнього декана філософського факультету ЛУ д-ра **Францішка Стронського**³⁸ її директором (працював 1837–1859 рр., від 1859 р. – директор Ягеллонської бібліотеки). Стронський поставив за мету взірцеве упорядкування фонду та каталогів (алфавітного та предметного) та їхню доступність. Разом зі Стронським працював видатний автор «Ав-

стрійського бібліографічного лексикону у 60 тт.» **Констант Вурцбах фон Танненберг**³⁹ (в БЛУ працював у 1843–1849 рр.). Вони вивели бібліотеку на високий рівень – були укладені каталоги, інвентарні описи шаф. За звітами бібліотеки, у 1843 р. бібліотеку відвідували 21 680 читачів, у 1844 р. – 22 674 особи, а 1845 р. – 22 802. Фонд бібліотеки напередодні 1848 р. становив 51 082 книг, 2200 гравюр, 12 000 монет, 4700 дипломів та ін.⁴⁰

Трагічним для долі бібліотеки стало повстання 2 листопада 1848 р., яке влада придушила силами армії. Генерал Гаммерштейн віддав наказ обстріляти барикади, внаслідок чого виникла пожежа у рагуші, університеті, бібліотеці. В бібліотеці через протяги вогонь швидко охоплював книги. Директор Ф. Стронський разом зі Степаном Козьмою, секретарем Сенату Університету, ризикуючи життям, викидали книги на вулицю Жовківську та подвір'я університету. Стронський назвав втрати бібліотеки невимовними. Від вогню вдалося врятувати тільки 13 000 томів, з 899 інкунабулів – 205, з 12 000 монет – 9475, з 2230 малюнків – 115, з 326 рукописів – 295, з архіву Тинецького монастиря вцілило тільки 46 документів, повністю згорів фонд *Bibliothecae pars Galiciensis*⁴¹. Рештки фондів БЛУ тимчасово були перенесені у зали першого поверху палацу Намісництва, пізніше – у трапезну Домініканського монастиря. Бібліотека інтенсивно поповнювала свої фонди, намагаючись, принаймні, кількісно компенсувати втрати. У цьому значна заслуга д-ра Ф. Стронського. Він домогся у Відні надзвичайної додаткової урядової дотації на 5 років по 3000 гульденів. Сприяв отриманню дарів від уряду: спеціально купленої книгозбірні Курцмайєра (з Відня), передачі дублетів Придворної Віденської бібліотеки, примірників видань Придворної друкарні, конфіскованих книг ліквідованої «*Bücher Revisionsamt*». Прийняв 6047 т. дублетів від куратора Закладу ім. Оссолінських кн. Генріка Любомирського (1849 р.); приватні дари: від гр. С. Дунін-Борковського (1848 р., власну бібліотеку – 5000 т. природничої та історичної тематики. 1850 р. – мінералогічну колекцію та рукописи своїх праць)⁴², збірку проф. Празького університету Я. П. Куліка (1849 р., 498 назв книг у 1000 т.)⁴³, від берлінського видавця Calvay – дисертації. У другій пол. 1852 р. фонд бібліотеки збільшився до 35 000 т.⁴⁴ У той час ЛУ надали будинок колишнього тринітарського монастиря «*ad sanctum Nicolaum*» (пізніше в ньому розміщалися військові казарми). Бібліотеці виділили 2 зали (професорська читальна та для широкого загалу) та 12 кімнат (для сховища) на першому поверсі у північно-східному

крилі. 14 січня 1853 р. бібліотека була відкрита для загального користування⁴⁵. У 1859 р. директором БЛУ був призначений д-р **В. Урбанський**⁴⁶ (фізик, математик, зав. каф. фізики ЛУ; працював в БЛУ від 1849 р.), який продовжив роботу свого попередника з упорядкування фондів та утримання їх у досконалій охайності, приділяв увагу оправі книг, особисто уклав загальний інвентар бібліотеки. Щодо збагачення книжкового зібрання, вважав великий ріст фондів шкідливим для бібліотеки. Тому, книжкове зібрання «заборонених книг та видань для обмеженого користування» – 3618 т., які за браком часу не були інвентаризовані (тільки перераховані Стронським) і після перенесення у приміщення «*ad sanctum Nicolaum*» зберігалися у 24 мішках – вольовим рішенням відправив до комори, а звідки – книги були продані як макулатура (!). Близько 1857–1858 рр. з реєстратури Галицького намісництва були прислані архівні документи – 68 конволютів найстарших актів. З тих конволютів було вийнято 633 дипломи, так зв. «*Einziehungsakten*» XIV–XVIII ст., і вони увійшли до фонду бібліотеки ЛУ як збірка актів поділу та продажу австрійським урядом давніх королівських та костельних володінь. За браком часу конволюти при Стронському залишалися невизначеними і перейшли у спадок до Урбанського, який без вагань вирішив їх повернути, супроводивши кореспонденцію запискою в досить грубій формі, що на такі речі немає часу. Про склад конволютів можна тільки домислити по одному з них, який щасливо заблукав у книгоховищі бібліотеки. Були там акти, котрі відносилися до скасованих єзуїтських монастирів, пізніше упорядковані і є цінним архівом, т. зв. «Єзуїтика». У 1880 р. Урбанський відмовився від отримання дублетів, які запропонувала Публічна бібліотека у Вільно (оплатити треба було лише транспортні витрати) тощо. Цим пояснюється зменшення фонду БЛУ у перші роки його керівництва (з 41 624 т., залишених Ф. Стронським, у 1859 р. налічувалось тільки 38 317 т.) та незначне їхнє збільшення за 34 роки його директорства – всього на 70 тис. т.⁴⁷

Щодо системи зберігання, БЛУ продовжувала предметне розташування фонду. З загального фонду були виокремлені лише колекції: нумізматики (самостійний статус мала від 1784 р.), рукописів, інкунабулів, «зібрання картографії та творів мистецтва»⁴⁸, яке знаходилося у першій та п'ятій кімнатах університету (1856–1857 рр. збірка нараховувала 358 од. зб.; 1892 р. – 446 гравюр, 10 скульптур та рельєфів; 84 картини; 1893 р. колекція збільшилась до 1234 од. зб.)⁴⁹. У 1858 р. загальний фонд бібліотеки нараховував 40 000 томів. У липні 1884 р. на-

стоятель костюлу св. Мартина у Львові Міхал Форманіюш⁵⁰ передав свою бібліотеку, універсальну за змістом, у кількості 10 209 томів. У 1892 р. В. Урбанський звернувся до Намісництва з обґрунтуванням необхідності побудови для бібліотеки спеціального будинку, мотивуючи це абсолютною вичерпаністю місця для книг. Справу клопотання продовжив його наступник директор бібліотеки, д-р **Олександр Семкович**⁵¹ (історик, педагог, архівіст, надзвич. проф. ЛУ; в БЛУ працював від 1876 р., у 1892 р. призначений директором). Проектні роботи тривали в 1895–1896 рр. (перший проект Юзефа Браунзайса добудувати бібліотеку до університету, або спільна будова для зоологічного музею та бібліотеки була відхилена дирекцією бібліотеки). У 1897 р. придбали ділянку за 16 233 злотих під забудову по вул. Мохнацького (тепер вул. Драгоманова), яка була поруч з університетом та Ботанічним садом університету. Влітку 1897 р. проект, виконаний за ескізом директора бібліотеки університету в Граці д-ра Вільгельма Гааса з уточненнями, виправленнями та деякими змінами дирекції БЛУ, був переданий на опрацювання Технічному департаменту Міністерства внутрішніх справ. У грудні 1899 р. розробку проекту будівництва та керування роботами доручено інженеру Гжегожу Пежанському. Встановлена максимальна квота – 520 000 крон. У склад комітету з будівництва призначені: від Намісництва радник Антоній Райнер (голова), радник будівництва Сильвестр Гавришкевич, інженер Мечислав Теодорович, від ЛУ проф., д-р Владислав Абрагам, від БЛУ директор Олександр Семкович та хранитель Фредерик Папе. Будівництво тривало від травня 1901 р. до осені 1904 р. Будівельні роботи виконали Броніслав Бауер та Кароль Ріхтман; залізні конструкції – акціонерне товариство вагонів в Саноку та фірма Пьотрович і Шульман у Львові; проект металевих конструкцій – під керівництвом проф. Яна Богуцького; столярні роботи – фірма братів Вчелак; обладнання бюро – Кароль Горнунг та Тадеуш Пругар; центральне опалення – фірма Курц, Речль і Геннеберг у Відні під керівництвом львівського інженера Томаша Костишина; проведення електричного освітлення – фірма Сокольницький і Вишнівський у Львові. Склепіння читальної зали прикрасила поліхромія відомого художника Юліуша Макаревича, яка в алегоричній формі представила чотири традиційні факультети університету: теологічний, юридичний, медичний, філософський. Будинок займає 1383,08 м², по фронті 60 м⁵².

Поки йшло будівництво, персонал бібліотеки, не припиняючи обслуговування читачів, виконав

підготовчі роботи для оперативного перенесення фондів у нове приміщення. Була проведена заміна шифрів книжкового фонду – складні шифри предметного зберігання були замінені на інвентарні номери за форматно-інвентарним порядком, т. зв. «numerus signatus». Але, щоб не втратити зручності існуючого розподілу книг за десятковою системою наук, книги за форматною ознакою великими групами (по 1000 томів) уклали за наступною схемою: 1. Теологія; 2. Філософія, педагогіка, естетика, археологія, історія мистецтва; 3. Математика, фізика, космографія, географія; 4. Природничі науки; 5. Медицина; 6. Право та суспільні науки; 7. Історія; 8. Мовознавство та література; 9. Слов'янські мови та літератури; 10. Біобібліографія, енциклопедії. Старий фонд зайняв інвентарні номери від 1 до 80 000, нові надходження – від 80 001 до 110 000. У цей же період поступили книги за заповітом ксьондза та колишнього ректора Львівського університету, д-ра Людвіка Клосса⁵³ (1902 р.). Всі фонди були переінвентаризовані, а в межах тисяч нових номерів збережений старий поділ за системним зберіганням. Одночасно проведені виправлення в карткових каталогах, з точки зору сучасної бібліографії; написаний новий інвентар (22 кн. in folio), більш докладніший порівняно з попереднім. Проект заміни інвентарних номерів опрацював хранитель бібліотеки, д-р **Фредерик Папе**⁵⁴ (історик, архівіст; у БЛУ працював від 1883 р.), він же керував організаційними роботами, в яких були задіяні крім нього ще 3 службовці та допоміжний персонал – 5 поденних працівників та 4 возних (кур'єри). Основна робота була виконана від 1 червня 1902 р. до 31 грудня 1903 р., у 1904 р. – решта незначних доповнень. При цьому бібліотека не закривалась, на 2 години було скорочене обслуговування: читальна зала працювала від 12.00 – 14.00, 16.00 – 19.00. Восени 1904 р. новий будинок бібліотеки був майже готовий, завершувалось тільки художнє оздоблення зали фресками. Перевезення фонду було проведено за планом Ф. Папе, під наглядом бібліотекарів. Між корпусом університету та бібліотекою у ботанічному саду університету були прокладені рейки, по яких безперервно курсував возик. Книги перевозили у закритих пакунках. Навантаження та розташування книг на нові місця виконували бібліотекарі при допомозі кур'єрів. 8–20 жовтня 1904 р. було перевезено 120 000 т., які зайняли в новому приміщенні 3918 м/п, 27–30 листопада – решту – на 1100 м/п. Працювали по 10 годин щоденно всі співробітники бібліотеки та возни, та ще декілька найманих

працівників. Книги, завдяки попередній роботі з заміною шифрів, відразу поставили на місце, фонд міг бути негайно відданий до ужитку читачам. Бібліотека почала фактично працювати з перших чисел грудня 1904 р., обслуговування відбувалось у читальній залі періодики, так як у головній залі завершувалися розписи склепінь. У лютому 1905 р., після завершення виконання фресок, у головній читальній залі був розміщений підсобний довідковий фонд – 8000 т. енциклопедичної, біо-бібліографічної літератури. 20 лютого читальна зала почала обслуговувати читачів. У залі було 20 столів, розрахованих на 114 читачів. Бібліотеку урочисто відкрито 22 травня 1905 р. За визначні заслуги при організації нововідкритої бібліотеки та участь у перенесенні та упорядкуванні фондів 11. 07. 1905 р. були нагороджені: директор, д-р Олександр Семкович орденом «Залізної Корони III ступеня»; заступник директора (хранитель), д-р Фридерик Папе – «Кавалерським Хрестом ордону Франца Йосифа» (29. 09. 1905 р. він був призначений директором Ягеллонської бібліотеки у Кракові, де впровадив нові методики за зразком БЛУ); бібліотекар, д-р Євген Барвінський⁵⁵ – «Золотим Хрестом Заслуги з Коронаю» (у БЛУ від 1895 р., від 1913 р. – директор Історичного архіву у Львові). Разом з ними працювали вчені-бібліологи та бібліотекарі, спеціалісти з різних галузей знань: звич. проф. педагогіки та психології, д-р Болеслав Манковський⁵⁶ (у БЛУ від 1890 р., від 1912 р. – директор); історик, архівознавець, редактор історичних журналів, видавець архівних джерел, д-р Юзеф Коженювський⁵⁷ (у БЛУ від 1896 р., одночасно від 1898 р. – директор бібліотеки фундації гр. В. Баворовського у Львові, 1905–1919 рр. керував відділом рукописів та інкунабулів Ягеллонської бібліотеки, від 1919 р. головний інспектор державних бібліотек Польщі); історик, д-р Вільгельм Рольни⁵⁸ (у БЛУ від 1893 р., 1920 р. – заст. директора); історик, мистецтвознавець, д-р Зигмунд Батовський⁵⁹ (у БЛУ працював від 1897 р., від 1917 р. – у бібліотеці Варшавського університету; надзвич. проф. історії мистецтв, звич. проф. Варшавського університету); історик, палеограф, книгознавець, д-р Рудольф Котуля⁶⁰ (у БЛУ від 1900 р., директор від 1923 р.); філософ, філолог-класицист, д-р Володимир Загурський⁶¹ (від 1906 р. у БЛУ); історик, архівознавець, д-р Богдан Барвінський⁶² (у БЛУ у 1908–1919 рр. працював бібліотекарем, 1939–1941 рр. – директором, 1941–1942 рр. заст. директора); філософ, історик, д-р Францішек Смолька⁶³ (від 1909 р. у БЛУ, від

1915 р. – керівник б-ки ПТФ, 1939 р. – заст. директора БЛУ). На поч. XX ст. в бібліотеці проходили практику та працювали молодшими бібліотекарями майбутні знані учені: геолог, географ, д-р Валерій Лозинський⁶⁴ (від 1903 р. в БЛУ); біолог, приват-доц. зоології і порівняльної анатомії ЛУ, д-р Ян Гіршлер⁶⁵ (у БЛУ 1905–1918 рр.); геолог, д-р Ян Новак⁶⁶ (у БЛУ від 1902 р.); історик, проф. габіліт., д-р Броніслав Павловський⁶⁷ (у БЛУ від 1908 р.); титулярний проф. філософії, д-р Ян Лукасевич⁶⁸ (1905–1906 рр.); історик, д-р Адам Скалковський⁶⁹ (1906–1907 рр.); філолог-романіст, д-р Зигмунт Матковський⁷⁰ (у БЛУ 1913–1919 рр.).

Введення в експлуатацію триповерхового шестиярусного будинку бібліотеки, сховище якого було розраховано на 350 000 т., на той час відповідало найвибагливішим вимогам бібліотечної справи, дало новий позитивний поштовх у діяльності бібліотеки, поставило її в ряд найкращих бібліотек Австро-Угорської імперії. З цього часу бібліотека обслуговує не тільки університетський контингент, але й науковців міста та краю. З'явилися нові відділи: довідковий підручний фонд, читальна зала і дослідницький відділ роботи з рукописами. Активно діє міжбібліотечний абонемент, найбільше використовуються фонди бібліотек Австрії та Німеччини (найчастіше Королівська бібліотека у Берліні). Практикувалися пересилки рукописів у рамках МБА (в цій справі бібліотека виступала посередницею між місцевим науковим світом та закордонними інституціями). Рукописи позичалися в Імператорській бібліотеці Санкт-Петербурга, бібліотеці Кембриджа, Бодліанській бібліотеці Оксфорда, університетських бібліотеках Упсали, Парижа, Державному архіві в Ганновері. У бібліотеці зберігалися деякі бібліотеки семінарів університету (кожний від 100 до 1000 т.): філософського, германістики, славістичного, правничого, політично-економічного, історичного, педагогічного, які були власністю університету, бібліотека займалась їх збереженням, каталогізуванням, оправою. Догляд за ними був обов'язком одного з бібліотекарів (1903 р. – завідував д-р Р. Котуля, 1904 р. – д-р В. Лозинський, 1905 р. – д-р Я. Гіршлер, 1906 р. – д-р Я. Лукасевич, 1906–1909 рр. – д-р Я. Новак, 1909–1910 рр. – д-р Б. Барвінський). Від 1909 р. бібліотеки історичного та педагогічного семінарів зберігалися у власних приміщеннях.

Показовим є порівняння статистики обслуговування за 12 років (1899 – 1910 рр.)⁷¹:

Рік	К-сть читачів	К-сть виданих томів до читальної зали	К-сть виданих томів на абонемент
1899	18 523	63 446	18 005
1905	32 300	107 819	13 066
1906	53 534	167 360	13 591
1907	54 937	152 825	14 009
1908	59 058	148 307	14 091
1909	71 629	181 591	15 282
1910	72 627	187 689	15 085

Кількість читачів збільшилася в 4 рази, кількість виданої літератури – у 2,5 рази. БЛУ від 1905 р. практично виконувала функції крайової бібліотеки Галичини.

У 1906 р. відбулась зміна у бюджеті бібліотеки. Хоч урядове фінансування залишалося майже незмінним з 1896 р., мінялася в залежності від кількості студентів тільки сума відрахувань на бібліотеку при записі на навчання («іматрикулярний бібліотечний внесок»). З ц. р. додане нове джерело прибутку – т. зв. «бібліотечний внесок» – 1 крона (2 крони – з іноземців) за півроку з кожного студента, який записався на семінарські курси. Це дозволило значно збільшити бюджет бібліотеки. У 1906 р. він становив 38 831 крону, з них 20 000 крон чергової дотації, 15 151 кр. – відрахування з плати за навчання, нові бібліотечні витрати вимагали 3672 кр. Загальний фонд на кінець 1906 р. становив 191 263 т. книг, 887 рукописів, 11 178 монет та 502 медалі. У 1910 р. бюджет БЛУ становив 43 748 крон, але цієї квоти бракувало на придбання наукових видань, враховуючи утворення нових кафедр в ЛУ і відповідно збільшення попиту на наукову літературу. Бібліотека виписувала 500 назв періодичних видань, не рідко досить дорогих. До 1910 р. отримала значні дари (та по заповітах) від львівського лікаря Юзефа Вайгля, барона Карла Зельденгоффа, надзв. проф. мед. наук ЛУ, д-ра Антонія Юраша, титул. проф. мед. наук, д-ра Гжегожа Зембіцького, від хімічного інституту ЛУ та від університету в Яссах (Румунія). Загальний фонд бібліотеки досяг 217 380 т., за останні 12 р. він зріс на 64 452 т. Збільшення колекцій бібліотеки за ці роки було незначним: поступили 61 рукопис, 6 дипломів, 125 монет і 18 медалей. Загальна кількість рукописів у 1910 р. становила 857 од. зб., дипломів – 297 та 633 од. зб. згаданого архіву. Нумізматична колекція – 11 178 монет, 505 медалей⁷².

У 1912 р. директором БЛУ став д-р **Б. Манковський**, який продовжив проголошену своїм попередником програму, скеровану на збільшення

фондів. У короткий проміжок часу він отримав поважні дари: Станіслава Шавловського⁷³ і Людвікі Мацейовської – всього 6000 т. Під час першої світової війни бібліотека переживала «мертвий сезон» – читальна зала практично не діяла, контингент читачів був обмежений вузьким колом професорів, пошукачів та представників окупаційної влади. Така політика дирекції дозволила бібліотеці пережити війну без значних втрат. Більше того, від початку війни Б. Манковський дійшов висновку в доцільності збирання нового фонду – «воєнних друків» – листівок, афіш, плакатів, розпоряджень влади, фронтової преси тощо⁷⁴. Директор дбав про отримання обов'язкового примірника від окупаційних режимів: офіційних декретів та щоденних газет. БЛУ отримала в дар публікації та копії найважливіших актів архіву Верховного Народного комітету Польщі (близько 1000 од. зб.). Хоч, від 1919 р. БЛУ отримувала обов'язковий примірник друкованої продукції східних воєводств Польщі (Речі Посполитої), а з 1921 р. – центральних (Велькопольщі), відчувалися наслідки війни – фінансові нестатки, брак персоналу (1921 р. помер Б. Манковський); у книжковому фонді та фонді періодики через змушену бездіяльність та ізоляцію від наукового світу утворились значні лакуни. Від 9. 05. 1923 р. директором БЛУ став д-р **Р. Котуля**. Його стараннями бібліотека завдячує збільшенню фонду на 170 тис. т. та організації каталогів згідно з сучасною бібліографічною справою. Він пристосував прусську інструкцію до потреб польських алфавітних каталогів (1924 р.), організував роботу зі складання предметного каталогу, домагався укладання зведеного центрального каталогу факультетських (семінарів) бібліотек ЛУ (1928–1929 рр.)

Від 1923 р. допомогу БЛУ надали урядові та приватні організації Польщі, Франції (1923–1938 рр.), Англії, США (1923–1927 рр.). Перше місце посідають: американська «Rockefeller-Foundation», «Carnegie-Foundation for international peace» та «Laura Spelman Rockefeller Memorial», які постачали до бібліотеки книги та часописи. «American Library Association» через посередництво п. Ліденберга, бібліотекаря Нью-Йоркської Публічної бібліотеки придбали для БЛУ кілька найдорожчих бібліографічних, природничих та археологічних часописів (Publishers Weekly, Journal of Archeology, Anatomical Record) загальною кількістю близько 200 томів. «Laura Spelman Rockefeller Memorial» надав кредит протягом 3 років і підписку 29 назв важливих американських часописів, які зазначила сама бібліотека, щоб заповнити лакуни періоду війни. Надзвичайно цінним був дар «Carnegie-Foundation»,

який забезпечив бібліотеку своїми виданнями, серед яких виділяється обширна публікація, близько 500 т., в якій опрацьовані джерела економічної історії першої світової війни «Economic history of World War»⁷⁵. З книжкових зібрань приватних осіб у цей період значним був дар, переданий через Академію Наук Польщі у Кракові книгозбірки померлого Леона Деспот-Зеновича⁷⁶ – 2300 т. з геральдики, південного слов'янознавства, французької літератури, архів. У 1923 р. Сенат університету ухвалив надання додаткової дотації на набуття бібліотеки померлого Еміля Коссі⁷⁷ – літератури з археології, мистецтва, мовознавства, правознавства Далекого Сходу, гео- та палеонтології – всього 343 назви у 630 т. Онуфрій Амброзевич⁷⁸ подарував бібліотеці 3 тис. т. Але найбільшою була передача у 1923 р. за заповітом бібліотеки князя В. К. Чарторийського⁷⁹ з Онфлер (Франція) – 25 130 т. 147 мовами та діалектами, у складі якої були рукописи: список Георгія Кониського «Історія Малої Росії», Поля Розе «Каталог масонської бібліотеки» [1900 р.] та «Список творів з франко-масонства та окультних наук» [1900 р.], «Таксава» (біографія і поезії японського поета Мінамото Акіфуса); два рукописні Корани арабською мовою 1649 р. та алжирський XVIII ст. (обидва вивезені у 1943 р.) та ін.

У 1923/24 навч. р. фонд бібліотеки становив 310 000 од. зб., з них 216 західноєвропейських інкунабулів, 1146 рукописів латинською, німецькою, польською, східними мовами, 11 178 монет, 507 медалей⁸⁰.

Від 1924 р. наукові видавництва Львова та Академія Наук Польщі у Кракові надавали свої видання БЛУ для обміну з закордонними видавництвами, що дало змогу надалі вести обмін з видавництвами міст Європи: Відня, Будапешта, Бухареста, Хайдельберга, Праги, Мюнхена та інших.

Окрім сталого щорічного урядового фінансування БЛУ отримувала в разі потреби додаткові значні суми на придбання особливо цінних рукописів та видань. Завдяки цьому, у фондах НБ ЛНУ зберігаються унікальні рукописи: «Книга клейнодів і гербів Польського Королівства» Еразма Камінського 1575 р., (придбана в 1926 р. у краківського антиквара Гольдшмідта). У 1928–1929 рр. бібліотека придбала ібадійські арабські рукописи у проф. ЛУ Смогоржевського, які він привіз з експедиції в Північній Африці (22 рукописи – в 1926 р., 2 рукописи – у 1929 р.). Ці рукописи склали основну частину збірки східних рукописів бібліотеки. Крім того, кам'янець-подільський архіваріус О. Прусевич⁸¹ продав БЛУ рукописні матеріали часів «весни народів» 1831, 1832–1845 рр. Подільської гу-

бернії: журнали штаб-офіцерського корпусу жандармів, донесень, список учасників Листопадового повстання та ін. У 1935 р. за 3500 зл. у львівського антиквара Ігеля купили унікат – перлину Унґлерівського друку «Діалоги Елія Доната» 1523 р. У 1936 р. у віденського антиквара Краузе бібліотека купила рукопис лютнєвої табулятури XVI ст. – унікальну музичну пам'ятку епохи Відродження.

У 1928 р. БЛУ подала до Сенату університету меморандум⁸², у якому було висунуто вимогу про розбудову бібліотеки. Плани ці в першу чергу стосувалися відділу рукописів та інкунабулів, обмеженому одним приміщенням для сховища та однією читальною залом, у якій не було можливості розмістити довідкову літературу, необхідну відділу. Таке ж положення з архівом БЛУ, шафи якого були переповнені документами і «Cimelia», а між ними знаходилося нумізматичне зібрання. Катастрофічне положення зі збірками картографії та образотворчого мистецтва. Було висловлене побажання кожному відділу надати окремі приміщення. У підсумку – вимога добудови приміщення у найближчий час. Тому дирекція подала проєкт добудови крила бібліотеки зі сторони «старого університету». При цьому враховувалось збільшення фонду на наступні десятки років.

У 1929/30 навч. р. надходження становили 5519 назв у 8870 т., з них обов'язкових та безкоштовних примірників – 5251 т. Решта було отримано за обміном та в дар. Урядова квота 41 097 зл. (відзначалось, що вона є недостатньою), з квоти відрахованої зі студентських бібліотечних сплат – 55 472 зл. У міжвоєнний період діяв налагоджений механізм обміну дублетами між бібліотеками країни. Так, у 1937/38 навч. р. бібліотека відправила 862 т. дублетів, прийняла до фонду – 734 т. 1937/38 навч. р. для БЛУ був щасливий на дари. Французький уряд через посередництво свого посольства у Варшаві, «прагнучи ознайомити львівських читачів з найкращими публікаціями останніх років»⁸³, надав бібліотеці можливість за каталогами вибрати 500 назв у 1000 т. видань з різних галузей знань і літератури. Крім цього, БЛУ зусиллями директора Р. Котулі, відстояла права купівлі дорогоцінної бібліотеки графа Йозефа Саби Козебродського⁸⁴ яка складалася з 6700 назв, серед яких були 14 рукописів XII–XVI ст., 104 інкунабулів (з них 11 не відомих у книгознавчій літературі), 1300 полоників – видань відомих польських друкарень XVI–XVII ст., 800 стародруків найвідоміших друкарень Європи, 4200 т. художньої літератури, бібліографічних видань, літератури з історії, окультизму. Разом зі збіркою надійшли блокноти

Козебродського з бібліофільськими записами збирача. БЛУ до 1939 р. налічувала біля 400 000 од. зб., мала упорядкований фонд, співробітники бібліотеки вели наукову роботу та гідно представляли книгознавчу школу Львова міжвоєнного періоду, їхні славні імена увійшли в історію, теорію та практику бібліотечної справи, польську національну бібліографію: д-р **Стефан Вртел-Всрчинський**⁸⁵ (у БЛУ 1920–1927 рр.); д-р **А. Єнджейовська**⁸⁶ (в БЛУ у 1919–1946 рр.); д-р **З.-К. Ремер-Віслоцька**⁸⁷ (в БЛУ у 1923–1944 рр.); філософ, бібліограф, д-р **Ф. Смолька** (в БЛУ до 1944 р.); книгознавець, громадський діяч, д-р **С. Мєнкарський**⁸⁸ (у БЛУ 1921–1939 рр.); філолог-полоніст, д-р **Ю. Майєр**⁸⁹ (в БЛУ 1925–1938 рр.); літературознавець, журналістка, громадська діячка, д-р **Б. Жукотинська**⁹⁰ (1925–1939 рр.); філософ, ордин. проф., д-р **Ізидора Домбська**⁹¹ (у 1934–1937 рр. працювала у бібліотеці ЛУ) та ін. Для опрацювання спеціальних зібрань запрошувались відповідні спеціалісти, які працювали на контрактній основі: **Я. Янчак**⁹² опрацьовував архів періоду революцій у Росії 1905–1917 рр., нотолінійне зібрання БЛУ опрацьовала доцент музикології ЛУ, д-р **М. Щєпанська**⁹³, каталог творів на івриті та їдиш уклав бібліотекар Ізраїльської гміни п. **Й. Кон**.

Напередодні вторгнення Німеччини у Польщу дирекція бібліотеки підняла питання перед ректором університету про необхідність побудови бомбосховища для бібліотечних фондів. Тоді ж був проведений ремонт БЛУ, який торкнувся в першу чергу книгосховища, де було фахово замінені електромережа з розрахунку на 350 ламп (квота 9600 зл.). У головній читальній залі меблі відреставровані, зроблені нові шафи, що збільшило місце для книг на 216 м/п. Реставраційні роботи торкнулися і декоративно-монументального розпису склепінь читальної зали. Зроблено побілку стін, відновлення поліхромії склепінь, виконане під керівництвом проф. Станіслава Батовського художницею п. Вандою Кукавською⁹⁴.

1939 р. – Університет ім. короля Яна Казимира став Львівським державним університетом (ЛДУ). На чолі тепер Наукової бібліотеки ЛДУ поставлений д-р **Богдан Барвінський**, який свого часу відмовився принести присягу Речі Посполитій, за що був звільнений з бібліотеки університету. Він з гордістю підкреслював, що є першим директором-українцем в БЛУ. Бібліотека проводить кадрові зміни і зміни у фондах. У жовтні 1939 р. бібліотеки ліквідованих факультетів філософського і теологічного (підручний фонд теологічного факультету існував від 1921 р., у 1931/32 навч. р. бібліотека отримала 7 залів. Окремо існувала бібліотека кафедри історії сакрального мистецтва, яка мала приміщення у 1923–1924 рр.) передані до БЛУ⁹⁵. Переведення бібліотеки теологічного факультету проводилось під керівництвом п. Бандури: проводилася перевірка наявності книг за інвентарями та каталогами. У звітах відзначалось, що: 1) багато книг видані на абонемент, 2) «міститься безліч книжок приватних осіб», 3) «один зал займає депозит старих друків, власність латинської митрополітальної Капітули». Приватні книги потрібно було повернути власникам. Капітула «окремим письмом прохала, щоби її збірка у формі депозиту залишалась в університетській бібліотеці». Загальна кількість теологічного фонду оцінювалась у 30 000 т. Бібліотеку Капітули розмістили в окремому приміщенні БЛУ (на вул. Драгоманова, 5), факультетську бібліотеку – мали розмістити у двох кімнатах «старого» університету (тепер вул. Грушевського) над лабораторією проф. Вайгля, але тягар на підлогу був настільки великим, що виникла загроза її завалення, врешті, через низку перипетій-перенесень бібліотека теологічного факультету опинилась майже повністю в обмінно-резервному фонді БЛУ. Від 1939 р. у бібліотеці, як у всіх бібліотеках СРСР утворений спецфонд, у який поступили, крім книг «за списками», майже весь підручний фонд читальної зали бібліотеки та маса книг з будь-яким натяком на націоналізм. Підручний фонд зали заповнили довідковими виданнями, витриманими у марксистсько-ленінському дусі⁹⁶. Медична література була передана до бібліотеки Медичного інституту.

Під час другої світової війни бібліотеки вищих навчальних закладів Львова були об'єднані в єдину систему «Державних бібліотек» (Staatsbibliothek) – комісаром призначений д-р **Абб**, пізніше – **У. Йохансен**. Кожна з тих бібліотек мала назву відповідно до підрозділу. Так, бібліотека університету називалася – Staatsbibliothek. Abteilung I. (Адреса: Lemberg. Blumenstrasse, 5). На керівній посаді залишився у 1941–1942 рр. Богдан Барвінський, який дякував фюреру Адольфу Гітлеру за звільнення. В першу чергу проведено повернення зі спецфонду довідкового фонду читальної зали до 1939 р. Напроти, радянська література перенесена в окреме приміщення – т. зв. «марксистика» і утворила «закритий фонд». У 1943 р. «з метою збереження бібліотечного фонду від загрози бомбардування» було видано розпорядження комісара бібліотек вивезти найцінніші рукописи та стародруки,

наукову літературу, особливо медичну» до Кракова. Книги пакували 8 бригад бібліотечних працівників. Кожний пакунок супроводжувався описами вкладень. Таким чином з бібліотеки було вивезено 40 000 т. – зібрання дипломів, частину рукописів, майже всі інкунабули та ін. 9 квітня 1944 р. під час бомбардування Львова бомба влучила в будинок бібліотеки – в кут читальної зали, де знаходилася довідкова література. Провідний спеціаліст, зав. читальної зали **Є. Габерле**⁹⁷, намагався рятувати книги. Частково було пошкоджено і фрески, які, після війни, «залатавши» кут стіни, не стали реставрувати, а навпроти – забілили всі чотири стіни, а разом з тим і розписи плафона сходової клітки⁹⁸.

У перші повоєнні роки рішенням Ради Міністрів СРСР бібліотека була віднесена до бібліотек II категорії, це дозволило збільшити штат бібліотеки. А в 1965 р. згідно наказу МВО СРСР від 31. 03. 1965 р. за № 37 віднесено НБ до 2 групи по оплаті праці. У 1988 р. НБ ЛДУ згідно наказу Мінвузу УРСР № 305 переведена до першої групи по оплаті праці. Після 1946 р. через те, що більшість досвідчених фахівців виїхали до Польщі, відбулися суттєві зміни персоналу бібліотеки. Більшість нового складу бібліотеки не мали ані професійної підготовки, ані досвіду бібліотечної роботи. Перед колективом стояло завдання поновлення роботи бібліотеки: ремонтні роботи, упорядкування фондів. Під час війни значна частина фондів була звалена у бомбосховищі. Їх розбір і перенесення на стелажі сховища зайняв декілька років. У 1952 р. було завершено інвентаризаційну перевірку всього фонду бібліотеки. Від 1946 р. окрасою і гордістю людського потенціалу НБ був знаний бібліограф **Ф. Максименко**⁹⁹, запрошений з бібліотеки Київського університету до Львова. Він, працюючи зав. відділу бібліографії, згодом заст. директора з наукової роботи, активно впливав на визначення наукового напрямку діяльності бібліотеки, формування професійного рівня кадрів бібліотеки, користувався авторитетом у вирішенні питань комплектування фондів та багатьох інших. Разом з ним працювали майбутній письменник **Т. Микитин**¹⁰⁰; філолог-русист, історик **Н. Бережна**¹⁰¹; філолог-романіст, педагог **І. Громницька**¹⁰²; бібліотекар-бібліограф **Г. Пантелєєва**¹⁰³; філолог-україніст **М. Бутрин**¹⁰⁴; історик **В. Кутик**¹⁰⁵ та ін. На базі бібліотеки Львівського університету діяли семінари бібліографів міста, а від 1950 р. група співробітників НБ університету викладала на Республіканських курсах для бібліотечних працівників при Облпрофкомі. У 1985–1986 рр. при Львівському університеті діяв

ФПК бібліотечних працівників навчальних закладів міста. Очолювали бібліотеку історик **В. Осечинський**¹⁰⁶ (1944–1949 рр.), **Т. Ільїна**¹⁰⁷ (в. о., 1949–1950 рр.), історик **О. Цибко**¹⁰⁸ (1950–1954 рр.), **Й. Кирилов**¹⁰⁹ (1954–1959 рр.), **Г. Рєзнікова**¹¹⁰ (1959–1964 рр.), **В. Потайчук**¹¹¹ (1964–1985 рр.), **Л. Марченкова**¹¹² (1985–1986 рр.), **Г. Талантова**¹¹³ (в. о., 1986–1987 рр.), **М. Божко**¹¹⁴ (1987–1998 рр.), **Б. Якимович**¹¹⁵ (від 1998 р.).

Ще з кінця 1940 р. бібліотека почала отримувати обов'язкові центральний та український примірники літератури за профілем ЛУ¹¹⁶. У 1945 р. бібліотечний фонд становив 440 тис. видань, у 1955 р. – 1 млн од. зб., у 1958 р. – 1 млн 250 тис. од. зб. Щорічно фонд бібліотеки збільшувався у середньому на 30 тис. примірників¹¹⁷. При загальному збільшенні фонду відбувалися і негативні зміни у фондах бібліотеки: консервація відділу рукописів (поновлений тільки у 1966 р.)¹¹⁸ і передача частини архівних фондів до Обласного архіву Львівської області, Польщі (50-ті роки); виділення «дублетів» стародрукованих видань і переміщення їх до обмінно-резервного фонду (60–70-ті роки, останнє, звісно, не сприяло їх повноцінному збереженню). Негативні наслідки мало і переміщення літератури XVIII–XIX ст., котра «не користувалась попитом» з метою звільнити місце у книгосховищі, в якому вже давно катастрофічно не вистачало місця, для підшивок «ходових» газет останніх років (переміщення 70-х років). За період незалежності України НБ доукомплектована літературою української діаспори, якої до 1991 р. не було. На 1. 01. 2005 р. фонди НБ ЛНУ налічують 2,9 млн од. зб. понад 140 мовами і діалектами світу, щорічний набуток – 35–40 тис. т. Фонд періодики становить понад 630 950 журн., 1886 комплектів газет (1776–2005 рр.). Фонд відділу рукописних та рідкісних книг, якому у 1996 р. надано ім'я Ф. Максименка, становить 122 840 од. зб.: рукописних та архівних фондів: 5760 од. зб. XII–XX ст., архів бібліотеки (1781–2004 рр.), інкунабулів – 51, палеотипів – 979, стародруків – 15 258, графічних та образотворчих видань – 1746, картографії – 1869, книг з приватних та історичних зібрань, які відповідно створюють окремі збірки (В. К. Чарторийських, М. Форманіюша, Ф. Максименка, В. Вуйцика та ін.) – 15 217, збірка воєнних друків – 5287, листівок – 3686, зібрання афіш Львівського оперного театру (1816–1942 рр.) – 6571, газет – 12 018, журналів – 42 583, довідковий фонд відділу – 6552 тощо.

Неодноразових реорганізацій зазнавала і система каталогів бібліотеки: у 1951 р. злиття система-

тичного каталогу (до 1941 р. і після 1944 р.), у 1956, 1991, 2003 рр. демонтажі службових каталогів і їх реорганізація; але найбільше «прославилося» славнозвісне переведення каталогів з системи УДК на ББК (1983 р.) і, згодом, знов на УДК. Рациональним вирішенням проблемних питань системи каталогів НБ стало створення єдиної комп'ютеризованої бібліотечної системи, інтегрованої в загальноуніверситетське інформаційне середовище з наступним виходом в інтернет. Комп'ютеризований бібліографічний опис, розпочатий у бібліотеці з 1993 р., скерований сьогодні у двох напрямках – опрацювання нових надходжень та ретроспективний опис окремих зібрань бібліотеки.

Статус наукової бібліотека отримала ще від 1944 р. згідно з Постановою Ради Народних комісарів УРСР «Про поновлення вищих навчальних закладів» за № 1099. Бібліотека, яка згідно історично складених традицій, провадила наукові роботи та сприяла у наукових розвідках не тільки університетським науковцям, але й широкому світовому колу дослідників, проводила і проводить пошуки у двох напрямках: науково-дослідному (теоретичному і прикладному) та науково-видавничому. Теоретичні скеровані на розкриття фондів НБ ЛНУ та реконструкцію історичних зібрань, зокрема: бібліотеки Львівського єзуїтського колегіуму; приватних книгозбірок: П. Н. Гареллі, гр. Й. Козебродського, кн. В. К. Чарторийського, проф. Я. Куліка, ксьондза М. Форманіюша, акад. М. Возняка та ін. Прикладні – вивчення, удосконалення форм і методів процесів роботи. НБ Університету була ініціатором та керівником видання серії покажчиків «Друковані праці професорів, викладачів і співробітників Львівського університету» (1944–1960 рр.). У 1993 р. почала видавати збірник «Бібліотека вищого закладу освіти. Історія. Теорія. Досвід роботи», від 2005 р. – «Вісник ЛНУ. Бібліотека». НБ ЛНУ зініціювала випуск низки видавничих серій: «Українська біобібліографія», «Каталоги книгозбірок», «Doctor Honoris Causa», «Мемуари і документи», «Дрібненька бібліотека».

Структура НБ ЛНУ: 16 відділів, 25 секторів, 12 абонементів, 13 читальних залів: студентські, наукових працівників, спеціалізовані відділи бібліографії, рукописних та рідкісних книг, українські, філії в студентських гуртожитках, виставка нових надходжень тощо. Щороку НБ ЛНУ обслуговує понад 75 тис. читачів, яким видає 1,5 млн кн. Бібліотека має сьогодні, крім приміщень факультетських і кафедральних бібліотек, які знаходяться в численних будівлях Університету, два корпуси:

перший збудований у 1904 р., у 1979 р. відповідно до Постанови Ради Міністрів УРСР № 442 від 6. 09. 1979 р. включений до реєстру споруд XIX–XX ст., які мають художню і містобудівну цінність. У цьому корпусі неодноразово провадилися капітальні ремонти та перепланування службових приміщень. У 1986–1988 рр. зняті нашарування побілки зі склепін читальної зали і проведені реставраційні роботи з поновлення поліхромії Ю. Макаревича. Другий корпус розроблений за типовим проектом Харківською філією інституту Діпротуз Мінвузу УРСР (затверджений Мінвузом УРСР 27. 03. 1984 р.). Автор проекту – архітектор М. Г. Фролов. Генеральний підрядник «Трест Львівпромбуд». Технічний нагляд І. Вунукайнен (ЛДУ). Будівництво тривало 1988–1989 рр. Приміщення розраховано на 1 млн од. зб. (замість 3 млн, на які сподівались). Перевезення та розташування фондів тривало півтора роки. У корпусі розташовані кабінети заступників директора, відділи: періодики, рукописних та рідкісних книг, автоматизації, науково-методичний, комплектування, наукового опрацювання, обмінно-резервний фонд, частина книгозберігання (з абонементом); 3 читальні зали: періодики, навчальної літератури, відділу рукописних та рідкісних книг. На сьогодні бібліотека гостро відчуває брак площ для зберігання фондів.

Від 1969 р. у Львові утворено секцію вишівських бібліотек міста, НБ Університету є її методичним центром. У 1987 р. НБ Львівського університету стала центром методичного об'єднання бібліотек ВЗО Західного регіону України, якому підпорядковуються 31 бібліотека, з яких 11 львівських. Основна мета бібліотеки як підрозділу Університету – забезпечити збереження та ріст фондів, їх комплексне розкриття та доступність, сприяти навчальному процесу в Університеті, науковим дослідженням, співпрацювати з науковими установами світу, роблячи свій внесок у розвиток науки, освіти, культури.

¹ Institutum Societatis Jesu: In 2 vol. – Praha: Typ. Universitatis, 1757. – Vol. 2. – P. 269; Grzebień L. Organizacja bibliotek jezuickich w Polsce od XVI do XVIII wieku // Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne: Organ Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim / Red. ks. St. Librowski. – Lublin, 1957. – T. 30 (1975). – S. 264–266.

² Lwów (Leopolis), stacja misyjna 1584–1590, rezydencja 1590–1607 i kolegium 1607–1773 // Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995 / Oprac. Ludwik Grzebień przy współpr. zespołu jezuitów. – Kraków: WAM, 1996. – S. 378–379; Załęski S. Kolegia i domy założone w pierwszej dobie rządów

Zygmunta III. 1588–1608. – Kraków, 1904. – S. 564, 580. – (Załęski S. *Jezuici w Polsce*. – T. 4, Cz. 2); Finkel L., Starzyński S. *Historia Uniwersytetu lwowskiego*: W 2 cz. – Lwów, 1894. – Cz. 1. – S. 13–14.

³ Примірники НБ ЛНУ: *Martyrologium Romanum ad novam kalendarium rationem et ecclesiae historiae... restitutum / Gregorii XIII. Pont. ... iussu editum*; Acc. notationes atque tractatio de Martyrologio Romano *Caesare Baronio Sorano*... Ed. 2. Antwerpen: Christophor Planten, 1589. 2°; XXXV, [1], 576, [30] p., tabl. (Graesse IV, 434). Провен.: [1590–1600]: «R[esidentiae] Leopoliensis Socienatis Jesu»; «*Inscriptus Catalogo Collegii Leopoliensis Soc. Jesu 1601*», на корінці напис біл. фарбою інв. номеру: «142»; post 1785: «g. Mon. 17», «Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis», «XL.A.18», «LVIII.B.6», «BN. 25.996»;

Netter, Thomas. Doctrinale antiquitatum fidei ecclesiae: In 3 vol. Ed. 2. Venezia: Vincentius Valgrisius, 1571. 2°; Vol. I: [XXXII], 581, [1] f.; Vol. II: [XVIII], 271, [1] f.; Vol. III: [22], 299, [14]. Провен.: «*Inscriptus Catalogo Collegii Leopoliensis Soc[ietatis] Jesu 1601*»; [інвентарний номер до [1661 р.] «133»; [класний екслібрис:] «Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis»; «XXXVI. C. 4»; «LV. E. 10», «BN. 27031».

⁴ Примірник НБ ЛНУ: *Nicephorus, Callistus. Ecclesiasticae Historiae, libri 18 / Opera, studio, e graeco in lat. transl., scholiis et marginem ... Ioannis Langi. Cum Aurelii Cassiodori Tripartitam*. Paris: Sebastianus Nivellius 1573, 2°; [24 ff.], 1174 col. Провен.: [ante 1603]: «*Illustrissimus ac Reverendissimus in Christo Pater ac Dominus Domini Ioannes Solikowski Archiepiscopus Leopoliensis Societate Iesu Leopoli donavit*», «*Inscriptus Catalogo librorum Collegii Leopoliensis Societatis Iesu 1615*»; post 1785: «G», «1261», «XXXIX.B.3»; exlibris: «Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis. LIX.B.4»; post 1905: «BN. 22.333».

⁵ *Historia Collegii Leopoliensis manu propria a Ioanne Wielewicz pro a. 1664–1665 Rectore descripta [ab origine]*. – P. 32. Manuscr. Відень, Національна бібліотека Австрії, рук. 11988; Załęski S. *Kolegia i domu...* – S. 580.

⁶ Załęski S. *Kolegia i domu...* – S. 591–592; Finkel L., Starzyński S. *Historia...* – Cz. 1. – S. 16.

⁷ Załęski S. *Kolegia i domu...* – S. 571–592, 620.

⁸ Lwów (Leopolis), stacja misyjna 1584–1590, rezydencja 1590–1607 i kolegium 1607–1773 // *Encyklopedia wiedzy o jezuitach...* – S. 380; Kawecka-Gryczowa A., Korotajowa K., Krajewski W. *Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku*. Z. 6: Maiopolska – Ziemia Ruskie. – Wrocław; Kraków; Ossolineum, 1960. – S. 110–114. – (Książka w dawnej kulturze Polskiej / Pod red. K. Buszyka, A. Gryczowej. T. 10, Z. 6); Różycki E. *Książka polska i księgozbiory we Lwowie w epoce renesansu i baroku*. – Wrocław; Kraków; Ossolineum, 1994. – S. 70–80.

⁹ Różycki E. *Książka polska i księgozbiory we Lwowie w epoce renesansu i baroku*. – S. 184–187; Grzebień L. *Organizacja bibliotek jezuickich...* – T. 30 (1975). – S. 223–278; T. 31 (1975). – S. 225–281.

¹⁰ Paszenda J. *Budowle jezuickie w Polsce*: W 2 t. – Kraków: WAM WSF-P Ignatianum, 2000. – T. 2. – S. 151–184.

¹¹ Załęski S. *Kolegia i domu...* – S. 619.

¹² *Historia Collegii Leopoliensis ... a Ioanne Wielewicz...* – P. 791–792, 796; Paszenda J. *Budowle jezuickie...* – T. 2. – S. 154.

¹³ На бездіяльність бібліотеки у період з 1773 по 1784 рр. вказують записи в Адміністративній книзі бібліотеки, власне індекс до всякого роду постанов, наказів, штатного розпису, отримання книг тощо, під заголовком: «*Index ... ad 1781 usque 1849*». Перші записи починаються від 1781 р.

¹⁴ Finkel L., Starzyński S. *Historia...* – Cz. 1. – S. 117.

¹⁵ **БРЕТШНАЙДЕР** (von Bretschneider) **Генріх Готтфрід, фон** (1739, Гера, Тюрінгія – 1810, м. Кремніце бл. Пльзені у Богемії) – письменник, літератор, бібліотекар, член масон. ложі. Від 14 р. був кадровий військовим. Літературну діяльність розпочав близько 1760-х років: твори *Graf Esau* (1768), роман *Papilloten* (1769, 1774). Від 1779 р. почалася бібліотечна кар'єра Бретшнайдера: працював у бібліотеці в Будапешті, склав каталог рідкісних видань *Catalogus nonnularum librorum rariorum etc.* (Pest, 1781). У 1783 р. за наказом імператора Йосифа II призначений супроводжувати книгозбірню і колекцію нумізматики колишньої бібліотеки П. Н. Гареллі з Терезіанської академії (Відень) до бібліотеки Львівського університету. Від 1784 р. – директор університетської бібліотеки у Львові. Провадив реконструкцію, реорганізацію фондів бібліотеки. У Львові написав роман *Georg Wallers Leben und Sitten* (напис. 1790, публ. Köln, 1793, у Відні заборонений цензурою); працю *Vorbericht und Anmerkungen zu den Beiträgen zur philosophischen Geschichte der heutigen geheimen Freimaurer und Antifreimaurer* (Leipzig, 1786). У 1801 р. вийшов на пенсію, переїхав у Богемію.

Lim.: *Österreichische National-Encyclopädie, oder alphabetische Darlegung der wissenschaftlichsten Eigenthümlichkeiten des Österreichischen Kaiserthumes*: In 6 Bd. – Wien, 1835–1837. – Bd. 1. – S. 381; *Słownik pracowników książki polskiej / Por red. I. Treichel*. – Warszawa: PWN, 1972. – S. 89–90; *Allgemeines Handbuch der Freimaurerei: Lenings Encyclopädie der Freimaurerei*. Leipzig, 1900. – Bd. 1. – S. 131; Finkel L., Starzyński S. *Historia...* – Cz. 1. – S. 117–125; Barwiński E. *Biblioteka Uniwersytecka // Tydzień: Dodatek literacko-naukowy «Kurjera Lwowskiego»*. – 1905. – № 21. – S. 162–163; НБ ЛНУ, архів б-ки, од. зб. 7, [1–9], 4, 25. *Księgi administracji Biblioteki*.

¹⁶ Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten: Ein Beitrag zur Geschichte der Universitäts-Bibliothek in Lemberg // *Mitteilungen des Österreichischen Vereins für Bibliothekswesen*. – 1906. – Jhr. 10. – S. 23.

¹⁷ Finkel L., Starzyński S. *Historia...* – Cz. 1. – S. 292, 301.

¹⁸ *Schematismus für Königreiche Galizien und Lodomerien*. 1789. – Lemberg: Pillerischen Erben, 1798. – S. 58, 221.

¹⁹ Finkel L., Starzyński S. *Historia...* – Cz. 1. – S. 117; Reifenkugel K. *Biblioteka uniwersytecka we Lwowie: Szkic historyczno-statystyczny // Przewodnik naukowy i literacki: Dodatek do «Gazety Lwowskiej»*. – Lwów, 1873. – R. I

(Т. 1). – S. 183–184; *Barwiński E.* Biblioteka Uniwersytecka // Tydzień: Dodatek literacko-naukowy «Kurjera Lwowskiego». – 1905. – № 21. – S. 162; *Jędrzejowska A.* Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. – Lwów, 1926. – S. 3 (Osob. odb. z wyd-wa pod tyt. «Publiczne Biblioteki Lwowskie»); *Швець Н.* Бібліотека родини Гареллі у Львові // Іноземна книга у Львові: Матеріали міжнар. наук. конф. ... – Львів, 1997. – С. 17–27.

²⁰ Index vom Jahre 1781 bis 1849. S. 36 a-b: Klosterbibliothek. Рукопис. НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. № 7.

²¹ *Menčík F.* H. G. Bretschneider und G. van Swieten... – S. 23.

²² Ibid. – S. 15.

²³ Ibid. – S. 23.

²⁴ Каталоги дублетів, які пропонувалися на аукціон, друкувалися у 1790, 1795, 1796 рр. (Е XIV, 86): *Catalogus librorum qui praeter copiam varii argumenti et idiomatis permultos etiam polonice scriptos continet, quorum publica auctio die XI Januarii et sequentibus 1790. in aedibus Universitatis Leopoliensis instituenda.* Leopoli: J. T. Piller, 1790. 8°; 139 p.;

Catalogus librorum qui in Bibliotheca universitatis Leopoliensis publicae auctio exponitur A. D. 1795. D. 20. Januarii et sequentibus, hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Leopoli: J. T. Piller, 1795. 8°; 139 p.;

Catalogus librorum et vario eruditionis et scientiarum genere, partim rariorum quorum auctio publica Leopoli in Galicia die 18. Aprilis et diebus sequentibus 1796. instituenda. Leopoli: Wichmaniana, 1796. 8°; 65 p.

²⁵ **КУРАЛЬТ (Kuralt) Марцін** (друг. пол. XVIII ст., землі Крайни, теп. Словенія – поч. XIX ст.) – священик, письменник, поет, спеціаліст з бджільництва, бібліотекар. Займався проповідницькою діяльністю. Незначний час – придворний капелян архієпископа Львівського Ф. О. Кіцького. Хранитель б-ки Львів. ун-ту (1784–1801, 1805–1809 рр.). На час від'їзду директора Г. Г. фон Бретшнайндера, фактично від 1801 р. – в. о. директора. У Львівському університеті в 1807–1809 рр. викладав на кафедрі натуральної історії бджільництво, згодом – плідництво. Уклав підручник *Bienenzucht* (1807). Автор епіграм та віршів лат., грец., нім. мовами, зокр. *Friedenslied am 1. May 1797* (1797); *Wachlied der Lemberger Bürger* (1797); *Idyllion ad D. D. Cajetanum Gozdawa de Kitki Kicki Archiepiscopum Leopoliensem* (1798). Деякі покладені на музику, в т. ч.: *Am Feste Johannis des Täufers: Ein Provinziallied für Ost-Galizien im Jahre 1800 / In Musik gesetzt von J. Elsner* (1800) (усі – Львів). Переклав комедію В. Богуславського (1754–1829) «Бідний студент» (бл. 1800). Під час наполеонівських воєн діяв антипатріотично – намовляв завербованих для Австрії солдат тікати до Польщі, прославляв французів, виступав проти об'єднання словенських і хорватських земель в Іллірійські провінції (1809–1814 рр.), за що був відправлений на батьківщину до Крайни.

Лит.: *Kratter F.* Briefe über den itzigen Zustand von Galizien: Ein Beitrag zur Statistik und Menschenkenntnis. Th. 1. – Leipzig [Wien], 1786. – S. 52–54; *Wolf G.* Geschichte der Lemberger Universität von ihrer Gründung

1784 bis 1848. – S. 16, 35, 37. – (*Wolf G.* Kleine historische Schriften. – Wien: A. Hölder, 1892); *Finkel L., Starzyński S.* Historia... – Cz. 1. – S. 122–125, 148–149, 173–174, 177, 180, 191; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1014; НБ ЛНУ, архів б-ки, од. зб. 7, арк. 8 зв., 36. *Księgi administracji Biblioteki.*

²⁶ Каталоги 1803 р. залишилися у рукописному варіанті (зберігаються у НБ ЛНУ):

Catalogus Librorum varii argumenti et idiomatis in Bibliotheca academica Leopolitana publicae auctio exponendorum a die 17-a Mensis Maji 1803. hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Підпис: Prof. von Marx, Kuralt, Ertel. Рукопис, 49 арк.; 370 x 238 мм; папір, чорнило. На верх. захисному арк. запис олівцем: «Na aukcji sprzedano 12 inkunabulów [ozn. niebieską gwiazdką], starodruków XVI-XVIII w. 444 [ozn. czerwoną gwiazdką] 24/3.1933. A. Jędrzejowska». НБ ЛНУ, рук. 261 IV;

Catalogus Librorum varii argumenti et idiomatis, in Bibliotheca academica Leopolitana publicae auctio exponendorum a die Mensis Maji 1803. hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Рукопис, 39 арк., [4] арк. чистих.; 384 x 244 мм; папір, чорнило. На верх. захисному арк. запис олівцем: «Na aukcji wystawiono 11 inkunabulów [ozn. niebieską gwiazdką]. 24/3.1933. Jędrzejowska». НБ ЛНУ, рук. 260 IV.

²⁷ **УЛІХ (Ullich) Готфрід** (1743, Пьолтен, Нижня Австрія – 1794, Львів) – історик загальної історії та допоміжних історичних дисциплін: дипломатики, нумізматики; мовознавець, теолог, письменник, проф., піар. Від 1759 р. викладав у різних навчальних закладах Австрії; у Львівському університеті від 1785 р. на посаді проф. нумізматики, геральдики та дипломатики. Завідував нумізматычним зібранням Університету. У Львові організував публічну читальню періодики, куди надходили німецькі і французькі часописи (32 назви). Автор численних наукових і популярних робіт, підручників з мартирології, літургики, музикології, загальної історії, зокр. історії Австрії та окремих історичних дисциплін: генеалогії, геральдики, нумізматики: *Abriß der Universalhistorie zum Gebrauche der Vorlesungen in dem Löwenburgischen Kollegium* (Wien 1778), *Österreichische Geschichte zum Gebrauche der Studierenden Jugend: in 2 Bd.* (Wien, 1783, 1784); *Praelectiones numismaticae quas in usum auditorum suorum ex Eckhelio ... adornavit ...* (Lemberg, 1785); *Versuch einer Numismatik für Künstler oder Vorschriften, wie auf alle Fälle Münzen im Römischen Geschmack zu entwerfen und historische Gegenstände in passende Allegorien einzukleiden sind* (Lemberg 1792) та ін.

Лит.: *Wurzbach C.* Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreichs: In 60 Bd. – Wien, 1856–1891. – Bd. 48. – S. 243; *Österreichische National-Encyklopädie...* – Bd. 5. – S. 460; *Kratter F.* Briefe... – Bd. 1. – S. 4450; *Finkel L., Starzyński S.* Historia... – Cz. 1. – S. 50, 68–69, 72–73, 123.

²⁸ *Catalogus Bibliothecae academicae Leopolitanae: In 6 vol. Acced. Supplementum: In 3 vol.* – Vol. 1: *Catalogus generalis. A-C.* – 308 s.; Vol. 2: *Catalogus generalis. D-K.* – 337 s.; Vol. 3: *Catalogus generalis. L-P.* – 285 s.; Vol. 4:

Catalogus generalis. Q-Z. – 321 s.; Vol. 5: Classici et Monumenta Typographica. Autores classici veteres Graeci et Latini. Acced.: Artis typographicae antiquissimae usque ad annum 1512 inclusive. – 152 s.; Vol. 6: Bibliothecae pars Galiciensis. – 280 s.; Vol. 7–9: Supplementum Catalogi Alphabetici generalis. – Папір, 462 x 305 мм, чорнило, олівець. НБ ЛНУ, рук. 415 IV.

²⁹ **ФЮГЕР фон РЕХТБОРН (Füger von Rechtborn) Максиміліан Алоїз** (1774, Грац – 1831, Львів) – юрист, апеляційний радник, письменник, поет, д-р права, д-р honoris causa. Викладав в Оломоуцькому університеті, у 1797 р. – ректор. Від 1806 р. у Львові; працював на посадах звич. публічного проф. натурального, державного та кримінального права у Львівському університеті. Займав посади: сеньйора юридичного факультету та юридично-політичних студій, ректора (1814, 1823 рр.), директора канцелярії Сенату Університету, декана юридичного факультету. Одночасно займався юридичною практикою на посадах: адвоката, окружного радника, радника в апеляційному суді у Львові. Автор досліджень з кримінал. та фінансового права: *Soll man dem eines Criminalverbrechens Beschuldigten in den österreichische Erblanden eigene Vetheidiger gewähren?* (Wien, 1797), *Kurze Darstellung und Erläuterung der Hauptpunkte des Finanz-Patentes vom 20. Hornung 1811* (Lemberg, 1811); з економіки та банків. системи, кредитування: *Neues Banksystem begründet durch neue Creditpapiere von unabänderlichem Gleichgewichte mit dem Golde und Silber* (Wien, 1816) та ін. У часи наполеонівських воєн писав вірші, промови патріот. характеру, адресовані студентській молоді. За визначні заслуги 1818 р. отримав дворянство з родовим ім'ям Рехтборн.

Lim.: Wurzbach C. Biographisches Lexikon... – Bd. 5. – S. 4–5; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 167, 174, 176, 186, 189, 191, 193, 246–250, 252, 277; Cz. 2. – S. 203, 211; Neue Annalen der Literatur des Österreichischen Kaiserthumes. 1807; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1977, оп. 6, спр. 108.

³⁰ **ВУЧИЧ (Вучіш, Вухіх. Wutschisch, Vuchich, Wuchich) Томас** (? , Хорватія – 1818, Львів) – історик з допоміжних історичних дисциплін, д-р філос. наук. У 1791–1794 рр. викладав у Замості. Від 1794 – проф. нумізматички, дипломатички та геральдики у Львівському університеті. 1796–1805, 1807–1818 рр. – надз. публ. проф. У 1806 р. – звич. публ. проф. у Краків. ун-ті. Одночасно з викладацькою роботою від 1795 р. – секретар філософського факультету, завідувач нумізматичної колекції. В 1813–1818 рр. – директор бібліотеки.

Lim.: Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 73, 138, 154, 191, 203, 292; Annalen der Literatur und Kunst in der Österreichischen Staaten. Intelligenzblatt. 1803, N. 13, Sp. 102; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 322, 1921; НБ ЛНУ, архів б-ки, од. зб. 7, арк. 47 а-б. Księgi administracji Biblioteki.

³¹ **ВІНІВАРТЕР (Winiwarter) Йозеф, фон** (1780, Кремс, Нижня Австрія – 1848, Відень) – юрист, державний радник, д-р права, проф. Львівського, Віденського університетів. Від 1806 р. – проф. римського та німець-

кого цивільного права у Львівському університеті. У 1818–1819 рр. – ректор Університету. Від 1827 р. у Відні, проф. юридичного факультету, зав. кафедри цивільного права Віденського університету. Вважався класиком в галузі цивільного права Австрії, першим у ряді найвідоміших учених-правників свого часу. Автор підручника: *Handbuch der politischen und Justiz-Gesetzkunde für die Königreiche Galizien und Lodomerien. I Abteilung: Darstellung der Organisation des Landes und der Verwaltung* (Lemberg, 1826); *Systematische Darstellung der in den altösterr. deutscher Provinzen bestehenden, die öffentlichen Beamten als solche, betreffenden Gesetze und Verordnungen* (Wien, 1829) та ін. Магістрат Львова надав йому почесне громадянство.

Lim.: Österreichische National-Encyklopädie... – Bd. 6. – S. 158–160; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 168, 173, 186, 189, 193, 257, 259–261, 275, 277, 279, 290, 292; Wurzbach C. Bibliographisch-statistische Übersicht des Österreichischen Kaiserstaates. (1854) 5109, (1855) 15966; Ordnung der Vorlesungen 1809 s. 9, 1813 s. 7; Hof-und Staats Handbuch des österreichischen Kaiserthumes. Wien, 1809–1848.

³² **КЬОЛЛЕР (Köller) Карл** (? – ? 1837, Львів) – цензор ц. к. ревізійної книжкової канцелярії, бібліотекар. Протягом 1820–1827 рр. з перервами працював у бібліотеці Львівського університету. Прийняв 1828 р. від С. Третера частину сімейного архіву. Одночасно від 1828–1836 рр. – цензор книжкової канцелярії, сприяв передачі обов'язкового примірника всіх львівських видань до бібліотеки Університету.

Lim.: Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 233, 292; Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien. – Lemberg, 1821–1836; Hof-und Staats Handbuch des österreichischen Kaiserthumes. – Wien, 1821–1836; Ordnung der öffentlichen Vorlesungen welche an der S. k. k. Majestät Franz I ... zu Lemberg im Schuljahre [seit 1809] gehalten werden. – Lemberg, 1821–1836; НБ ЛНУ, архів б-ки, од. зб. 7, арк. 38. Księgi administracji Biblioteki.

³³ Наукова бібліотека Львівського державного університету ім. Ів. Франка: Короткий довідник / Склав І. М. Кирилов; Відп. ред. Ф. П. Максименко. – Львів, 1959. – С. 4.

³⁴ *Reifenkugel K. Biblioteka... – R. I (T. 1). – S. 189.*

³⁵ *Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 125.*

³⁶ *Polski Słownik Biograficzny / PAU. – Kraków, 1935. – T. 16. – S. 251–252 (далі PSB); Słownik pracowników książki polskiej / Pod red. I. Treichel. – Warszawa, 1972. – S. 69, 490, 1041 (далі SPKP); Reifenkugel K. Biblioteka ... – R. I (T. 1). – S. 190–191; Szocki J. Księgozbiory domowy Galicji Wschodniej 1722–1918. – Kraków, 2001. – S. 241, N 143; Jaworski F. Lwowski znaki biblioteczne. – Lwów, 1907. – S. 29–31.*

³⁷ *Reifenkugel K. Biblioteka... – R. I (T. 1). – S. 189; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 276; Cz. 2. – S. 366; Barwieski 163; Jaworski F. Uniwersytet Lwowski. – Lwów, 1912. – S. 34–37; Jędrzejowska A. Biblioteka... – S. 32; Paszkiewicz U. Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej. – Warszawa, 1998. – S. 108–110; НБ ЛНУ, рук. 251 IV; Архів НБ ЛНУ, ф. 7 (1781–1849).*

³⁸ **СТРОНСЬКИЙ (Strocski) Францішек Діонісій Гаспар, фон** (1803, с. Пеняки, тепер Бродівського р-ну Львів. обл. – 1865, Краків) – філософ, психолог, філолог, бібліотекар, д-р філос. наук, ц. к. радник. Від 1825 р. – ад'юнкт філософського факультету Львівського університету. 1831–1834 рр. – проф. філософії у Горації [теп. в провінції Фріулі – Венеція – Джулія, Італія]. У Львівському університеті викладав теоретичну, моральну філософію та слов'ян. мову. В 1835, 1842, 1848 рр. – декан факультету, від 1834 р. – звич. публ. проф. Одночасно зайнятий на різних університетських посадах: секретар, зав. нумізматичної збірки Університету. У 1835/36 навч. р. – в. о. директора (замість К. Кьоллера), від 1937 р. – директор університетської бібліотеки. У 1848 р. очолив студентський Академічний легіон. У 1859 р. прийняв посаду директора Ягеллонської бібліотеки, де працював до кінця життя. Автор праць з філософії та бібліотекознавства, зокр.: *Antropologia; Philosophische Propädeutik; Impirische Psychologie. Besondere Psychologie. Logik nach Lichtenfels* (1830–1867) та *Historisch-statistische Übersicht der Lemberger KK. Universitäts Bibliothek* (1854). Зберігаються в рукописах у НБ ЛНУ. Друком були видані: *Wypisy polskie dla użytku klas niższych w cesarsko-królewskich szkołach gimnazjalnych* (Lwów, 1852), *Geografia dla młodzieży polskiej* (співавт., Lwów, 1848).

Лім.: Encykl. Orgelbranda XXIV, 231; *Wurzbach C. Biographisches Lexikon...* – Bd. 40. – S. 83–88; *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 189; *Finkel L., Starzyński S. Historia...* – Cz. 1. – S. 214, 223–224, 292, 297–298, 301, 303, 323, 332; *Jaworski F.* 74, 80; *Barwiński E. Bibliotheka...* – S. 163–166; *Jędrzejowska A. Biblijoteka...* – S. 5–7; НБ ЛНУ «Stronsciana»: рук. 419 III; 473 III; 245 III; 244 III; НБ ЛНУ, архів б-ки, од. зб. 7, арк. 84. *Księgi administracji Biblioteki*; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1830; оп. 15, спр. 1, 724.

³⁹ **ВУРЦБАХ-ТАННЕНБЕРГ (Wurzbach von Tannenbergr, псевд. W. Constant) Констант, фон** (1818, Любляна – 1893, с. Берхтесгаден б. Аахена, земля Рейн-Вестфалія, Німеччина) – дворянин, лексикограф, філолог, літературознавець, поет, письменник, бібліотекар, д-р філософії. Поступив на військову службу (1837), був записаний у Галиційський полк. Весною у 1841 р. у складі військової частини прибув до Львова. У Львівському університеті склав іспити на ступ. д-ра філософії (1842–1843). Працював в університетській бібліотеці на посаді скриптора (1843–1848). Від 1843 р. викладав історію філософії, 1845–1848 рр. – проф. філософського факультету Університету. У львівський період плідно працював як літератор та перекладач; уклав та опублікував підручник геометрії для військових навчальних закладів: *Elemente der Geometrie* (Lemberg, 1845); 1846 р. видав друком 2 праці з фольклористики: *Die Volkslieder der Polen und Ruthenen; Die Sprichwörter der Polen und Ruthenen* (Lemberg). В 1848 р. – ад'ютант Академічного легіону в Галичині. З груд. 1849 р. – архіваріус Міністерства внутрішніх справ Австрії, згодом – директор. Започаткував бібліографічно-статистичні огляди багатомовної літератури: *Bibliographisch-Statistische Übersicht der*

Literatur des österreichischen Kaiserstaates (Wien, 1853, 1855, 1856 в 2-х т.). – перша подібного роду праця в Європі. Головний свій твір – 60-томний Лексикон, який містить біографії 24 254 персоналій, почав укладати ще у Львові від 1845 р. – *Biographische Lexikon des Kaiserthums Österreich: In 60 Bd.* (Wien, 1856–1891). Після виходу 25 т. (1873 р.) Лексикону нагороджений «Орденем Леопольда» та «Залізною короною III класу». У 1874 р. переїхав до Берхтесгадена, де продовжив укладання Лексикону. 60-й т. з'явився 1891 р.

Лім.: ADB XLVI, 135-6; NÖB I, 214-26, IV, 215; Brockhaus-Enzyklopädie XXIV, Kol. 371; Herder XII Kol. 1313; *Finkel L., Starzyński S. Historia...* – Cz. 1. – S. 249, 292; *Lemberg / L'viv 1772–1918: Wiederbegegnung mit einer Landeshauptstadt der Donaumonarchie.* – Wien, 1993. – S. 74, 76; ДАЛО, ф. 26, оп. 15, спр. 724; НБ ЛНУ, архів б-ки, оп. 7, арк. 206 б.

⁴⁰ *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 191; *Finkel L., Starzyński S. Historia...* – Cz. 1. – S. 300–302; *Barwiński E. Bibliotheka...* – S. 163–164.

⁴¹ *Jaworski F. Uniwersytet...* – S. 76–81.

⁴² PSB II, 337–338; Encykl. Orgelbranda IV, 101; SPKP 83–84; Nowa encykl. powsz. PWN I, 522–523; *Stroński F. Wspomnienia Stanisława hr. D. Borkowskiego // Dod. tygodn. do «Gazety Lwowskiej».* – 1851. – N 12, 46; *Finkel L., Starzyński S. Historia...* – Cz. 1. – S. 181; Cz. 2. – S. 366; *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 196–197; *Jędrzejowska A. Biblijoteka...* – S. 6.

⁴³ Encykl. Orgelbranda XVI, 437; PSB XVI, 153–154; *Wurzbach C. Biographisches Lexikon...* – Bd. 13. – S. 356–359; *Szocki J. Księgozbiory domowy...* – S. 241, N. 142; *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 189; *Finkel L., Starzyński S. Historia...* – Cz. 1. – S. 214, 223–224; AGAD Zbior A. Czołowskiego, poz. 113, s. 10–29: *Korespondencja i spis książek ofiarowanych BULw przez dr. Jakuba Kulika*, 1848; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1830; оп. 15, спр. 1034.

⁴⁴ *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 196–197; *Jędrzejowska A. Biblijoteka...* – S. 6.

⁴⁵ *Stroński F. Historisch-statistische Übersicht der Lemberger K. K. Universitätsbibliothek (Anfang 1854).* НБ ЛНУ, рук. 244 III; *Reifenkugel K. Bibliotheka...* – R. I (T. 1). – S. 275–177; *Jędrzejowska A. Biblijoteka...* – S. 6–7.

⁴⁶ **УРБАНСЬКИЙ (Urbański) Войцех (Адальберт)** (1820, с. Дубравка, тепер Жидачівського р-ну Львів. обл. – 1903, Львів) – фізик, математик, астроном, біолог, агроном, бібліотекар, громад. діяч, д-р філос. наук, д-р габіліт. Викладав у Перемишл. ліцеї, Львівській вищій академічній гімназії, від 1850 р. у Львівському університеті; зав. кафедри фізики. З вересня 1849 р. працював також в університетській бібліотеці на посадах бібліотекаря I категорії, ст. бібліотекаря (хранителя), директора. Працював у галузі теоретичної (теорія потенціалів) та прикладної фізики, астрономії, фізичної географії, мікробіології, займався питаннями охорони здоров'я. Автор низки шкільних підручників з природничих наук, зокр.: *Vorträge über höhere Physik: In 2 Bd.* (Lemberg, 1857); *Fizyka umiejętna: Kurs wyższy: W 2 t.* (Warszawa, 1866–1867); *Zasady fizyki dla uczącej się młodzieży ...*

z licznymi drzeworytami w tekście (Warszawa, 1867) та ін.

Лім.: Encykl. Orgelbranda. – Т. XXVI. – С. 59–60; Wurzbach C. Biographisches Lexikon... – Bd. 49. – С. 129–133; Dziennik polski. – 1892. – N. 113; Gazeta Lwowska. – 1903. – N. 146; Mitteilungen des Österreichischen Vereins für Bibliothekswesen. – 1903. – Jhr. 7. – S. 142, 195–196; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 1. – S. 323–324, 332, 340; Cz. 2. – S. 358, 363–365, 369; Reifenkugel K. Biblioteka... – R. I (Т. 1). – S. 277, 460–462; Jędrzejowska A. Biblioteka... – S. 8–9; НБ ЛНУ, рук. 229 III; 418 III; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1927.

⁴⁷ Barwiński E. Biblioteka... – S. 166–171.

⁴⁸ Швець Н. Історія формування картографічної збірки Наукової бібліотеки ЛДУ ім. І. Франка // Картографія та історія України: Зб. наук. праць. – Львів; К.; Нью-Йорк, 2000. – С. 234–235.

⁴⁹ НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 1. Креслення.

⁵⁰ SPKP 229; PSB VII, 64; Szocki J. Księgozbiory domowy... – S. 221, N. 78; Miasto Lwów w okresie samorządu 1870–1895. – Lwów, 1896. – S. 191, 193, 198, 364; Puzkiewicz U. Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1553–1939). Warszawa, 1996. – S. 154; Barwiński E. Biblioteka... – S. 168; Chwalewik E. Zbiory polskie. Archiwa, Biblioteki, Gabinety, Galerje, Muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie: W 2 t. – Warszawa; Kraków, 1926. – Т. 1. – S. 391; Czas. 1884, N 174; Nowa Reforma. – 1884. – № 173, 174; Szkoła. – 1884; ДАЛО, ф. 26, оп. 15, спр. 1; НБ ЛНУ, рук. 418 III, vol. 1 (f. 112); 428 IV.

⁵¹ СЕМКОВИЧ (Semkowicz) Олександр, крипт. S. A., S (1850, Львів – 1923, Львів) – історик, педагог, архівіст, бібліотекар, д-р філософії, д-р габіліт., чл.-кор. ПАН. Від 1878 р. працював у Львівському університеті: приват-доцент, проф., надзвич. проф. Від 1876 р. – на посаді бібліотекаря в університетській бібліотеці: ст. бібліотекар, директор. Редактор ж. «Kwartalnik historyczny». Співпрацював у журналах та видавництвах: «Przegląd krytyczny», «Przegląd powszechny», «Ateneum», «Kwartalnik historyczny», «Muzeum», «Encyklopedia kościelna», «Wielka Encyklopedia ilustrowana» та ін. Автор праць з політичної історії Польщі середніх віків та новітньої, шкільних підручників з історії, архівознавчих статей, рецензій, публікацій з бібліографії та книгознавства, видавець історичних джерел: *Vitae et miracula ss. Hedvigis et Annae ducissarum Silesiae* (Monumenta Poloniae historica. Т. 4. – Lwów, 1884) та ін.; найважливіші праці: *Zapiski historyczne odnoszące się do dziejów Polski, Szląska i chech. Kronika o Piortze Właście* (Lwów, 1878); *Opowiadania z dziejów powszechnych dla niższych klas szkół gimnazjalnych i realnych: W 3 t.* (Lwów, 1893–1895; 1899–1903; 1907–1908); *Pamiętnik barona Heykinga (1752–1796)* (Przew. nauk. i lit., R. 27 (1899) та ін.

Лім.: PSB XXXVI/2, 231–232; WEP PWN X, 445; SPKP 806–807; Słownik historyków polskich. – Warszawa, 1994; Śrydka A. Uczeń Polscy XIX–XX stulecia: W 4 t. – Warszawa, 1994–1998. – Т. 4. – S. 56–57; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 2. – S. 358–359; Kronika ULW 1894–1898, 235; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego...

Т. 2. – S. 180–181, 626, 630, 633–637, 650, 651; Spraw. TNLw. 1921, 139–140; Jędrzejowska A. Biblioteka... – S. 35–38; Arch. PAN, Kraków rkp. K III 56j.a. 180; Bibl. Jagellonska.: rkp. 9549–9553, 9612, 9614, Акс. 485/75, 497/75, 631/75, 278/76, 284/76 (6), 337/76, 165/83; Bibl. PAN, Kraków: rkp. 2158, 2169, 2197, 9717, 9475; НБ ЛНУ, рук. 417 IV, 949–957 II, 1355 II; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1710.

⁵² Barwiński E. Biblioteka... – S. 170–172; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego. Т. 2: (1898/9 – 1909/10) / Zest. Dr. W. Hahn. – Lwów, 1912. – S. 625–662; Mitteilungen des Österreichischen Vereins für Bibliothekswesen. – 1905. – Jhr. 9. – S. 182–187; 1906. – Jhr. 10. – S. 115–121; НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 1. Креслення.

⁵³ Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 2. – S. 80, 84, 89, 93, 182–184, 377–379; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... Т. 1. – S. 13, 115; Т. 2. – S. 18, 30, 46, 104, 107, 284, 648; Szematyzmy Archidiecezji Lwowskiej, 1867–1902; Cholodecki J. Księga pamiątkowa półwiecznego jubileuszu gimnazjum im. Franciszka Józefa I. we Lwowie. – Lwów, 1909. – S. 176–177; Gazeta Kościelna. – 1902. – N 13.

⁵⁴ ПАПЕ́ (Papée) Фридерик (1856, м. Золочів Львів. обл. – 1940, Краків) – історик, бібліотекар, д-р. філос. наук, звич. проф. Від 1880 р. на бібліотечній роботі: в Оссолінеум (тепер НБ НАН України ім. В. Стефаника); від 1883 р. у бібліотеці Львівського університету: бібліотекар, ст. бібліотекар, заст. директора. Під керівництвом директора О. Семковича провадив роботу по зміні шифрів у зв'язку з впровадженням нової системи обліку numerus signatus, створював новий інвентар, редагував картковий каталог; входив до будівничого комітету, який розглядав проекти нового будинку бібліотеки, брав участь в організації перенесення фондів у нове приміщення, впорядкуванні читальної зали та її підсобного фонду. Кавалерський хрест Франца Йосифа за визначні заслуги при організації нововідкритої бібліотеки (1905 р.). 29. 09. 1905 р. призначений директором Ягеллонської бібліотеки у Кракові, де впровадив нові методики за зразком бібліотеки Львівського університету: numerus signatus, ведення інвентарних книг, предметного каталога, організацію підсобних фондів та ін. Редактор журналу «Kwartalnik Historyczny». Автор численних праць переважно з епохи Казимира Ягеллончика, з історіографії, архівістики, палеографії, краєзнавства, зокр. історії Львова: *Polska i Litwa na przełomie wieków średnich. T. 1: Ostatnie dwunastolecie Kazimierza Jagiellończyka* (Kraków, 1903); *Liber fraternitatis Lubinensis saec. XII–XIV* (Mon. Pol. Hist., V, 1887); *Historia miasta Lwowa w zarysie* (Lwów, 1894, 1924); численних рецензій у часописах, фейлетонів у часописах «Gazeta Lwowska», «Świat».

Лім.: PSB T. XXV/1, 161–164; EWoK 1783; SPKP 657–658; Who's who in Central and East-Europe 1933/34, 730; Kuntze E. Fryderyk Papée jako bibliotekarz. – Warszawa, 1936; Finkel L., Starzyński S. Historia... – Cz. 2. – S. 358–360; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego. Т. 2. – S. 182, 628, 630, 631, 649–651, 661–662; Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie. – Lwów, 1921. – S. 19–21, 53–54.

⁵⁵ БАРВІНСЬКИЙ (Barwiński) Євген (1874, с. По-

столівка Гусятинського повіту, тепер Гусятинського р-ну Терноп. обл. – 1947, Краків) – історик, архівіст, бібліотекар, бібліограф, д-р філософії. Від 1895 р. – працював у бібліотеці Львівського університету: вільнонайманий працівник, практикант, бібліотекар. Описував зібрання рукописів, архівний та рукописний фонди, опрацював акти зайняття та продажу королів. володінь, склав каталог інкунабулів Бібліотеки. Від 1913 р. директор Державного архіву у Львові. Проводив політику, скеровану на збирання архівів державних та самоурядових організацій Галичини. За 25 р. керування архів збільшив фонд у 10 разів (налічував 470 000 конвolutів документів, 37 370 т. актів, 843 рукописів, 258 пергам. дипломів, 830 рукоп. карт та 1300 планів). До 1940 р. підготував Путівник по архіву. У 1939–1944 рр. залишився працювати в архіві. Від 1944 р. жив у Кракові, працював хранителем державного архіву. Започаткував від 1902 р. публікації поточної бібліографії з історії у журналі «Kwartalnik historyczny» та бібліографії з педагогіки у журналі «Muzeum». Видавав *Щоденники сейму* з часів Зигмунта III. Підготував та видав друком низку історичних документів. Автор понад 100 праць та статей, зокр.: *Dyaryusze sejmowe r. 1597: Dodat. Akta sejmikowe i inne odnoszące się do tego sejmku* (Scriptores rerum Polonicarum, XX. Kraków, 1907); *Repertoryum znajdujących się w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie aktów zajęcia i sprzedaży dóbr królewskich i kościelnych* (Lwów, 1909); *Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie* (Lwów, 1912) та ін.

Лит.: ЕСУ. Т. 2. – С. 244; SPKP 42; Who's who in Central and East-Europa. 1933–1934. – S. 64; Kamiecki A. Eugeniusz Barwiński, historyk, bibliotekarz i archiwista // *Archeion*. – 1959. – Т. 30. – S. 95–121; BADECKI K. Archiwum m. Lwowa // *Ibid.* – 1934. – S. 77–200; JAWORSKI F. Lwowskie znaki biblioteczne. – Lwów, 1907. S. 89–92; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... Т. 1. – S. 190, 206, 209, 230, 237–238; Т. 2. – S. 633, 648–650, 653–654, 661; Spraw. TN Lw. 1921, 160–161; НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 54, оп. 3–5.

⁵⁶ **МАНКОВСЬКИЙ (Mańkowski) Болеслав Фердинанд** (1852, м. Любачів Перемишльського воєводства, Польща – 1921, Львів) – учений, педагог, психолог, історик, бібліотекар, редактор, д-р філософії, д-р габіліт. Педагогічна діяльність: у Львівській II гімназії, Львівському університеті приват-доц. кафедри педагогіки, проф. звич., керівник педагогічного семінару; від 1875 р. працював на бібліотечній ниві: в бібліотеках гр. В. Дзедушицького, А. С. Санги у Красичині біля Перемишля; від груд. 1890 р. – у б-ці Львівського університету: провізорний бібліотекар II кат., штатний бібліотекар II кат., бібліотекар I кат., ст. бібліотекар відділу рукописів і стародруків, від 29. 05. 1912 р. – директор бібліотеки. Займався журналістською діяльністю, був співробітником низки газет і журналів, «Енциклопедія krajoznawstwa Galicji». Автор бл. 40 публікацій з педагогіки, психології, освітництва, бібліотекознавства: *O psychicznych zбочeniach fantazyi: Szkic psychologiczno-pedagogiczny* (Lwów, 1880); *Synteza nauki szkolnej w duchu narodowym i religijno-etycznym* (Muzeum, 1889); *O*

tworzeniu bibliotek naukowych (Lwów, 1911) та ін.

Лит.: PSB XIX/4 (83) 514–516, SPKP 564; Bibliografia prac M. // *Muzeum*. – 1885–1924. – S. 69–92; *Kwart. Hist.* – 1921. – S. 211; *Przegląd Pedagogiczny*. – 1921. – S. 242–248; *Czas*. – 1921. – N 198; FINKEL L, STARZYŃSKI S. *Historia...* – Cz. 2. – S. 358–359, 361–362, 384; *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego*. – Т. 1. – S. 92, 230, 235; Т. 2. – S. 66, 173, 269, 467, 649, 651; *Mitteilungen des österreichischen Vereins...* – 1903. – S. 197; 1906. – S. 112; 1907. – S. 127; *Spraw. BULw* 1921. – S. 169–170; JĘDRZEJOWSKA A. *Biblioteka...* – S. 37–40; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1194.

⁵⁷ **КОЖЕНЬОВСЬКИЙ (Korzeniowski) Юзеф** (1863, Пулави – 1921, Рига) – історик, книгознавець, бібліотекар, д-р філос. наук; чл.-кор. АН у Кракові і ПАН, секретар Комісії досліджень у галузі історії літератури та освіти Польщі АН, чл. істор. т-в у Парижі, Стокгольмі, Петербурзі, член бібліографічної комісії ПАН. Працював у варшавських бібліотеках. Був секретарем видавничого комітету «Бібліотеки польських письменників» АН у Кракові. У 1890–1891 рр. працював на кафедрі історії Польщі Ягеллонського університету. В період 1891–1896, 1907 рр. знаходився у наукових експедиціях з метою пошуку архівних матеріалів з історії Польщі у Петербурзі, Стокгольмі, Упсалі, Парижі, Лондоні, Оксфорді. У 1892–1896 рр. керував Польською бібліотекою у Парижі. Від 1896 р. – у бібліотеці Львівського університету на посадах: бібліотекаря II ступ., бібліотекаря I ступ. Одночасно керував бібліотекою фундації гр. В. Баворовського у Львові. У 1905 р. переїхав до Кракова, працював у Ягеллонській бібліотеці. Наук. доробок – праці, публікації рукописних джерел, каталоги: *Analecta Romana, quae historiam Poloniae saec. XVI illustrant, ex archivis et bibliothecis excerpta* (Scriptores Rerum Polonicarum, Т. 15. – Kraków, 1894); *Catalogus codicum manuscriptorum Musei Principum Czartoryski Cracoviensis Vol. 1–4* (Kraków, 1887–1893); *Zapiski z rękopisów Cesarskiej Biblioteki Publicznej w Petersburgu i innych bibliotekach petersburskich* (Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce, N. 11. – Kraków, 1910) та ін.

Лит.: PSB XIV, 176–177; SPKP, 444–445; Śródka A. *Uczni Polscy...* – Т. 2. – S. 265–266; *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego*. – Т. 1. – S. 230, 235, 237; Т. 2. – S. 68, 649; *Gazeta Lwowska*. – 1921. – N 57; *Słowo Polskie*. – 1921. – N 116; Архів НБ ЛНУ, ф. 54, оп. 8, № 5.

⁵⁸ **РОЛЬНИ (Rolny) Вільгельм Адольф Владислав** (1872, Львів – 1941, Львів) – історик, бібліотекар, видавець історичних джерел, д-р права. Від 1893 р. працював у бібліотеці Львівського університету як вільнонайманий, практикант, бібліотекар II категорії, бібліотекар I категорії, ст. бібліотекар, заст. директора. Від 1925 р. на пенсії. Співпрацював у журналі «Kwartalnik historyczny», «Muzeum», «Biblioteka Warszawska», «Przegląd prawa i administracyj». Автор праць з історії нових часів та історії Львова: *Krótki opis Lwowa* (Lwów, 1894), *Kiedy umarł archybiskup lwowski Jan Wątróbka?* (*Kwart. Hist.* – 1926. – Т. 40) та ін. Опублікував іст. документи з історії канонічного процесу та права: *Acta officii consistorialis Leopoliensis antiquissima. Vol. 1: 1482–1489;*

Vol. 2: 1490–1498 (Zabytki dziejowe. Vol. 2, 3. 1927–1930).

Лім.: PSB XXI/4, 571–572; SPKP 761; Finkel L, Starzyński S. *Historia...* – Cz. 2. – S. 359; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego. – T. 1. – S. 230, 237; T. 2. – S. 649, 653, 663; Spraw. TNLw. 1935. – R. 15, S. 56–57; Mitteilungen des österreichischen Vereins... – 1907. – S. 128; Charewiczowa Ł. *Historiografia i miłośnictwo Lwowa*. – Lwów, 1938. – S. 103–104, 226; Особисті архівні фонди відділу рукописів: Анотований покажчик / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаніка. – Львів, 1977. – С. 127; Особисті архівні фонди... – Львів, 1995. – С. 175; ЛНБ НАН України, ф. 98; ДАЛО, ф. 26, оп. 15, спр. 92–93, 591, 592.

⁵⁹ **БАТОВСЬКИЙ (Batowski) Зигмунт** (1876, Львів – 1944, Варшава) – історик мистецтва, бібліотекар, д-р філософії, чл.-кор. ПАН. У 1897–1917 рр. працював у бібліотеці Львівського університету: позаштатним працівником, вільнонайманим, практикантом, бібліотекар II служб. ступеня. Одночасно займався опрацюванням мистецьких зібрань у бібліотеках фундації Баворовського, кн. Вітольда Чарторийського в Голухові, Оссолінеуму. 1917–1919 рр. керівник зібрання гіпсових копій скульптур Варшавського університету, від 1919 р. надзвич. проф. історії мистецтв Варшавського університету, зав. кафедри історії мистецтв та колекції графіки Станіслава-Августа. З 1928 р. співпрацював в «Thieme-Becker Allgemeine Lexicon der bildenden Kunst». 1936–1939 рр. – гол. редактор «Prace z zakresu historii sztuki». Автор мистецтвознавчих, літературознавчих праць, бібліографічних каталогів: *Katalog czasopism i wydawnictw ciągłych znajdujących w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie* (Lwów, 1913); *Zbiór graficzny w Uniwersytecie Warszawskim* (Warszawa, 1928); *Gabinet rycin króla Stanisława Augusta i Muzeum Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* (Rocz. TNW, 1928) та ін.

Лім.: SPKP 44; Who's who in Central and East-Europa 1933/34, 67; Śrydka A. *Uczni Polscy...* – T. 1. – S. 91–92; Nowa encykl. powsz. PWN I, 378; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... T. 1. – S. 192; T. 2. – S. 512, 649, 654–655; *Kwartalnik Historyczny*. 1939–1945–1953. – N 3/4, s. 416–421; *Bibliotekarz*. – 1987. – N 10–11. – S. 6; ДАЛО, ф. 26, оп. 15, спр. 595, 725.

⁶⁰ **КОТУЛЯ (Kotula) Рудольф Габріель** (1875, Львів – 1940, Казахстан) – філолог-германіст і класицист, палеограф, бібліотекар, бібліофіл, книгознавець, д-р філос. наук. Від 1900 р. працював у бібліотеці Львівського університету як волонтер, практикант, пройшов усі службові ступені від бібліотекаря IX ступ. (1903) до бібліотекаря I класу (урядовець VIII ступ.), від 9. 05. 1923 р. – директор. Одночасно працював у бібліотеці фундації гр. В. Баваровського, з 1916 р. виконував функції її керівника. У 1922–1925 рр. опікувався бібліотекою ординації Дзедушицьких у Львові. Виховав плеяду бібліотекарів, книгознавців, які посіли значне місце у польській науково-бібліотечній справі. Від лютого 1939 р. – на пенсії. У квіт. 1940 р. висланий у Казахстан. Наукові зацікавлення – теоретичне та практичне бібліотекознавство. Котуля пристосував пруську інструкцію до потреб

польських алфавітних каталогів, організував роботу зі складання предметного каталогу, зведеного центрального каталогу бібліотек закладів Університету, уклав *Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. Przybytki z lat 1923–1938* (у співавт., 1939–1940, виданий не був). Публікував історичні документи. Співпрацював у журналах «Mitteilungen des österreichischen Vereins für Bibliothekswesen», «Zentralblatt für Bibliothekswesen», «Przegląd Biblioteczny», «Exlibris» та ін. У вид. «Österreichische und ungarische Bibliographie des Bibliothekswesen» вів бібліографію польської бібліотечної справи. Автор праць: *Instrukcja o katalogach alfabetycznych bibliotek naukowych* (1924); *Właściciele rękopisów i starodruków zbiorów wielkopolskich Z. Czarneckiego mieszkających się obecnie w «Baworovianum» we Lwowie* (1929); *Katalog inkunabułów biblioteki fundacji Wiktora hr. Baworowskiego* (усі Львів, 1932) та ін.

Лім.: PSB XIV, 503–544; SPKP 452–453; EWoK 1223; Szocki J. *Księgozbiory domowe...* – S. 238, N 130; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... T. 2. – S. 655–656; Kronika UJK 1922/23–1929/30; Spraw. TNLw 1922, 183–184; *Przeg. bibl.* 1927–1929, 1931, 1933–1934, 1937–1939; *Wółczański J. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimiera we Lwowie 1918–1939*. – Dys. Kraków, 2002. – S. 82; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 946; оп. 15, спр. 589, 590, 591, 592, 725, 946; НБ ЛНУ, архів б-ки. Spraw. BULw 1921/22 – 1938/39.

⁶¹ **ЗАГУРСЬКИЙ (Zagórski) Владзімеж**, герба Остоля (1883, м. Домброва Тарновська, тепер воєвод. Малопольське, Польща – 1916, Львів) – бібліотекар, філолог-класицист, філософ, д-р філос. наук. У бібліотеці Львівського університету від 1906 р.: практикант, асистент X ступ., асистент IX ступ. Перекладав японські новели, які публікував у львівських часописах. Досліджував вчення Плотіна. Автор статей з античної літератури, зокр. грецької міфології, історії філософії, існування якої як наукової дисципліни заперечував: *Filozofia, a «Historia filozofii»* (Życie. – 1911. – Z. 14, 15, 17) та *Dowód ontologiczny* (Życie. – 1911. – Z. 31–33, 34–36).

Лім.: Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... T. 2. – S. 650, 658; *Głos Narodu*. – 1916. – N 38; *Kurjer Lwowski*. 1916. – № 63; ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1695, ф. 32/36; НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 54, оп. 8, спр. 8.

⁶² **БАРВІНСЬКИЙ Богдан Олександрович**, крипт. Т. Вінковський, Б. Б. (1880, Тернопіль – 1958, Львів) – історик, журналіст, спеціаліст з допоміжних історичних дисциплін, знавець бібліотечно-архівної справи, д-р філос. наук. Працював практикантом в Архіві актів гродзьких і земських у Львові; від 1908 р. у бібліотеці Львівського університету вільнонайманим працівником, безплатним практикантом, практикантом, асистентом. У 1919 р. звільнений за відмову складання присяги на вірність Речі Посполитій. У 1919–1922 рр. – бібліотекар «Народного Дому». Професор Українського таємного університету, викладав допоміжні історичні дисципліни та бібліотекознавство (1921–1923 рр.); викладав у приватних гімназіях Львова (1921–1939 рр.). У жовтні

1939 р. призначений директором бібліотеки Львівського університету, де працював на керівній посаді й у 1942 р., згодом перейшов у Abteilung III (тепер ЛНБ ім. В. Стефаніка) як референт наукового відділу, від 1944 р. зав. відділу рукописів. У 1944 р. бібліографія його праць налічувала 118 позицій з історії України: *Коротка історія Галичини впродовж тисячоліття. 1907–1941* (Львів, 1941), Польщі, Литви; джерелознавчі: *Звідки пішло ім'я Україна?* (Вінниця, 1917) та палеографічні дослідження, зі сфрагістики, геральдики, мистецтвознавчі, літературознавчі.

Лім.: ЕУ I, 92; ЕСУ Т. 2. – С. 242; Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопед. словника. Вип. 8. – Львів, 2001. – С. 13–18; *Дзьобан О.* Богдан Барвінський – український історик, педагог, бібліотекар, архівіст, журналіст (За архівними матеріалами) // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повід. V Всеукр. наук.-теорет. конф., 27–28. 11. 1998. – Львів, 1999. – С. 546–551; ДАЛО, ф. 26; ЦДІАЛ, ф. 201, оп. 46, спр. 2576; НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 54, оп. 15, спр. 1–4; Sprawoz. BULw 1939–1940.

⁶³ **СМОЛЬКА (Smolka) Францішек Казімеж** (1883, Львів – 1947, Львів) – бібліотекар, д-р права, д-р філософії. Від 1909 р. у бібліотеці Львівського університету практикант, бібліотекар, хранитель та керівник відділу періодики, заст. директора. Учасник бібліотечного руху Польщі, запропонував проект правил користування бібліотеками. Одночасно, у 1915–1939 рр. – керівник бібліотеки Польського філософського товариства. В період другої світової війни працював там само на посаді ст. бібліотекаря. Наукові зацікавлення: питання етики та філософії культури, проблеми логіки, зокр. теорія Б. Рассела: *Krytyka Russellowskiej zasady błędnego kola* (Książka pamiątkowa ku czci prof. Twardowskiego. Lwów, 1920), *Zagadnienie kopernikańskie w stosunku do logiki* (Lwów, 1913); питання бібліотечного та бібліографічного: *Zadania bibliotekarza naukowego* (Przegląd Biblioteczny. 1929); *Do podstaw polityki bibliotecznej* (Lwow. Studia Biblioteczne. 1932) та ін.

Лім.: PSB XXXIX/2, 319–20; SPKP 834–835; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... Т. 2. – С. 661; Kronika UJK 1924/25, 135; 1926/27, 156; 1928/29, 98; *Rybicki P.* Franciszek Smolka // Przegląd Biblioteczny. – 1952. – N. 2/3. – С. 270–272; Особисті архів. фонди (1995) 188–189; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1761; оп. 15, спр. 624; ЛНБ НАН України, ф. 9.

⁶⁴ **ЛОЗИНСЬКИЙ (Łoziński) Валерій Владислав Даніель** (1880, Львів – 1944, Краків) – геолог, ґрунтознавець, д-р філос. наук, проф. габіліт., член геологічних товариств Відня, Берліна та Франкфурта-на-Майні. Від 1903 р. вільнонайманий працівник, практикант, бібліотекар II класу в БЛУ. З 1920 р. працював у геологічному нафтовому управлінні у Кракові. В період 1923–1928 рр. консультував нафтопромислові підприємства Польщі. 1928–1939 рр. – проф., зав. кафедри ґрунтознавства Ягеллонського університету. Наукові зацікавлення: фізична географія: *Ziemia i jej budowa* (Lwów, 1907); геоморфологія, динамічна геологія: *Das seismische*

Verhalten der Karpathen und ihres Vorlandes (1913); мінералогія, петрографія, ґрунтознавство: *Gleby leśny Podgórze Wschodnich Karpat* (1934). Праця: *O mechanicznym wietrzeniu piaskowców w umiarkowanym klimacie* (Kraków, 1909) була етапною у вивченні перигляціальної проблематики.

Лім.: PSB Т. 3, 459–460; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... Т. 2. – С. 656–657.

⁶⁵ **ГІРШЛЕР (Hirschler) Ян** (1883, с. Тлусте Заліщицького повіту, теп. Заліщицький р-н Тернопіл. обл. – 1951, Гданськ) – біолог, спеціаліст з цитології тварин, порівняльної ембріології, проф. філософії, чл.-кор. ПАН. Від 1905 р. працював в БЛУ. У Львівському університеті в 1909–1939 рр. викладав ембріологію, цитологію, порівняльну анатомію безхребетних, займав посади доц., тит. проф., надвич. проф., звич. проф. 1950–1951 рр. – проф. Інституту морської та тропічної медицини Мед. акад. у Гданську. Праці: *Embryologisch Untersuchungen an Amphiden nebst Er-wägung über den Wert der Dotterelemente in Algemeinen* (Wien, 1931); *Teorja fusomu. Próba uzasadnienia nowego pojęcia zoocytologicznego* (Lwów, 1932) та ін.

Лім.: PSB Т. 9, 529; *Śródka A.* Uczeń Polscy... – Т. 1. – С. 46–47.

⁶⁶ **НОВАК (Nowak) Ян** (1880, с. Голинь Калуського повіту, теп. Калуський р-н Івано-Франк. обл. – 1940, Краків) – геолог, палеонтолог, д-р філософії, д-р габіліт., чл.-кор. ПАН. Від 1907 р. працював у Львівському університеті: в бібліотеці, на кафедрі мінералогії. Від 1919 р. працював у Варшаві в Державному нафтовому інституті. Від 1922 р. викладав в Ягеллонському університеті палеонтологію і геологію. Наукові скерування: тектоніка, стратиграфія, палеозоологія. Книга: *Zarys tektoniki Polski* (Kraków, 1927); праці, зокр.: *Badania w zakresie giwonogów z górnej kredy w Polsce* (Rozprawy PAU wydz. Mat.-Prz. 1908, 1911, 1913), *Geologiczna przeszłość Bałtyki* (Toruń, 1933).

Лім.: PSB Т. XXIII/2, 260–262; *Śródka A.* Uczeń Polscy... – Т. 3. – С. 255–257.

⁶⁷ **ПАВЛОВСЬКИЙ (Pawłowski) Броніслав Август** (1883, Львів – 1962, Торунь) – військовий історик та архівіст, д-р філософії, д-р габіліт. З 1907 р. в бібліотеці ЛУ практикант, бібліотекар. Від 1918 р. – організатор і керівник Військового архіву у Варшаві, від 1919 р. – Центрального Військового архіву при МВС. Займався реституцією актів з Австрією, Німеччиною, реорганізацією військових архівів. Від 1933 р. працював у Варшавському університеті: доц. сучасної історії Польщі. З 1946 р. викладав у Торунському університеті: доц., надзв. проф., зав. кафедри загальної історії та історії Польщі у XIX–XX ст. Член редакційного комітету: «Polskiego Słownika Biograficznego», журналу «Bellona». Наукові інтереси: військова історія кін. XVIII – поч. XIX ст.: *Królestwo Polskie i wojna 1831 roku* (Kraków, 1921), *Historia wojny polsko-austriackiej 1809 roku* (Warszawa, 1935); архівістика, видавництво історичних джерел: «*Wspomnienia z lat od 1803 do 1863*» L. Sapięhy. (Lwów, 1912).

Лім.: PSB Т. 25/3, 490–493; *Śródka A.* Uczeń Polscy...

– Т. 3. – S. 372–374; WEP PWN 1966, VIII, 535; Kronika Uniwersytetu Lwowskiego... Т. 2. – S. 650, 659–660; ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1700.

⁶⁸ **ЛУКАСЄВИЧ (Łukasiewicz) Ян** Леопольд (1878, Львів – 1956, Дублін) – філософ-логік, д-р філософії, дійсн. член ПАН, міністр релігійних віросповідань і освіти. Від 1905 р. працював у ЛУ: асистент у бібліотеці, доц. кафедри філософії, тит. проф. Від 1915 р. – у Варшавському університеті надзв. проф., зав. кафедри філософії, проректор, ректор. 1946–1956 рр. – проф. Інституту математичної логіки Королівської Ірландської АН. Автор книг, праць, з історії філософії, математичної логіки, в т. ч.: *O zasadzie sprzeczności u Arystotelesa. Studium krytyczne* (Kraków, 1910); *Die logischen Grundlagen der Wahrscheinlichkeitsrechnung* (Kraków, 1913); *Aristotle's Syllogistic from the Standpoint of Modern Formal Logic* (Oxford, 1951).

Лім.: PSB Т. 18, 523–526; *Śródka A. Uczeń Polscy...* – Т. 3. – S. 565–567.

⁶⁹ **СКАЛКОВСЬКИЙ (Skalkowski) Адам** Мечислав (1877, Львів – 1951, Познань) – історик, спеціаліст з сучасної політичної, військової історії Польщі, чл.-кор. ПАН. Почав працювати у ЛУ від 1906 р. асистентом у бібліотеці, згодом доц. кафедри сучасної історії. Від 1920 р. – проф. Познанського університету, зав. кафедри, декан гуманістичного факультету. Автор численних книг, праць, видань історичних джерел, зокр.: *Les polonais en Egypte. 1798–1801* (Lwów, 1910); *Bazar Poznański. Zarys stuletnich dziejów* (1838–1939) (Poznań, 1938).

Лім.: PSB Т. 37, S. 649–653; WEP PWN Т. 10, 540; *Śródka A. Uczeń Polscy...* – Т. 4. – S. 87–89.

⁷⁰ **МАТКОВСЬКИЙ (Matkowski) Зигмунт** Юліуш Констант (1885, с. Підгайці, тепер Пустомитівського р-ну Львів. обл. – 1919, Закопане, Польща) – філолог-романіст, історик літератури, бібліотекар, д-р філософії. Від 1913 р. в університетській бібліотеці у Львові працював на посадах практиканта, ад'юнкта, асистента. Співпрацював з львівськими періодичними видавництвами. Перекладав латиномовні твори польських гуманістів. Автор низки порівняльних досліджень у галузі європейського літературознавства, зокр.: *Don Kichot a Dziady wileńsko-kowieńskie* (Lwów, 1918), найважливіші праці посмертно видав Ю. Клайнер: *Studia literackie* (Kraków, 1923).

Лім.: PSB Т. 20/2, 204; *Gazeta Poranna*. – 1919. – 6 marc.; *Kurjer Warszawski*. – 1919. – 27 marc.; ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1753; оп. 15, спр. 727, 1336; НБ ЛНУ, рук. 2426 III; архів б-ки, ф. 54/8, спр. 6.

⁷¹ *Biblioteka uniwersytecka we Lwowie w latach 1899–1910*. – Lwów, 1912. – S. 18–19.

⁷² *Ibid.* – S. 22–24.

⁷³ Дар Шавловського поступав у 1914 р. 957 назв. видань XV–XVIII ст. Лім.: Особисті архівні фонди... – 1995. – С. 215; НБ ЛНУ, рук. 1098 IV.

⁷⁴ *Kronika UJK Lw.: 1926/27; 1928/29; 1929/30; Spraw. BULw.: 1928/29; 1929/30; 1930/31; 1931/32; 1932/33; 1933/34; 1934/35; 1935/36; 1936/37; Архів НБ ЛНУ.*

Інструкція до опрацювання «Збірки друків воєнних».

⁷⁵ *Kronika UJK Lw.: 1922/23–1924/25.*

⁷⁶ Дар Леона Деспот-Зеновича – 2300 т. з геральдики, південного слов'язознавства, французької літератури. Лім.: *Kronika UJK Lw.: 1924/25 Szocki J. Księgozbiory domowy...* – S. 302. – N 312; *Chwalewik I, 392; Архів НБ ЛНУ, Spraw. BU Lw 1922–1923, 1924–1925.*

⁷⁷ Дар Еміля Косці – у лютому 1923 р. – добірна книгозбірка 630 т. з археології, мистецтва, мовознавства, правознавства далекого Сходу, гео- та палеонтології.

⁷⁸ *Szocki J. Księgozbiory domowy...* – S. 164.

⁷⁹ SPKP. – S. 145–146; *Chwalewik (1926) I, 123–124, 392; Gąsiorowski W. Biblioteka ks. Witolda Kazimierza Czartoryskiego // Świat*. – 1910. – № 10; *Kronika UJK 1922/1923*. – S. 17–18; *Mękarski S. Królewski dar dla Lwowa // Słowo Polskie*. – 1923. – N 223. – *Mękarski S, Remerowa K. Księgozbiór z Honfleur ks. Witolda Kazimierza Czartoryskiego w lwowskiej Bibliotece Uniwersyteckiej*. – Lwów, 1928; *Демченко Г. Збірка Біблій в бібліотеці князя В. К. Чарторийського // Зб. праць РРК*. – Львів, 1997, – С. 63–92; *Paszkiwicz U. Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1510–1939)*. – Warszawa, 1998 – S. 82, N. 318–320; *Spraw. BULw 1925–1930, 1932–1938.*

⁸⁰ *Spraw. BULw 1925–1930, 1932–1938.*

⁸¹ *Spraw. BULw 1923–1924.*

⁸² PSB XXVIII, 581-2; *Chwalewik 36; Przemyski K. Muzeum Wołyckie w Łucku // Ziemia*. – 1930. – Т. 15. – N 5. – S. 97; *Naięcz-Dobrowolski M. Z wycieczki po Podolu, Lwów*. – 1911. – S. 11; *Spraw. BULw 1934–1937; Особисті архів. фонди (1977)*. – С. 119–120; *Особисті архів. фонди (1995)*. – С. 168; НБ ЛНУ, рук. 3452 III / 4; *Янчак Я. В. Матеріали до колекції Прусевича у бібліотеці Львівського університету*. – Львів, 1937.

⁸³ *Spraw. BULw 1928–1929.*

⁸⁴ *Mękarski S. Piękny dar // Gazeta Polska*. 1938. 24 maja.

⁸⁵ SPKP 458; *Mękarski S. Drogocenny księgozbiór // Pion*. – 1938. – N 47. – S. 3–4; *Kwartalnik Historyczny*. – 1939. – S. 185; *Paszkiwicz U. (2000) N 149, 427; НБ ЛНУ, рук. 1511 III, 1651 II, 3300 III; архів б-ки. Інвентар. книги.*

⁸⁶ **ВЕРЧИНЬСЬКИЙ-ВРТЕЛ (Wierczyński-Vrtel) Стефан** Каєтан (1886, с. Ганнівці, тепер Жидачівський р-н Львів. обл. – 1963, Познань) – бібліограф, книгознавець, бібліотекознавець, педагог, історик л-ри, д-р філос. наук. У 1919–1920 рр. – асистент Ягеллонської бібліотеки у Кракові. Від 1920 р. працював у бібліотеці Львівського університету бібліотекарем, хранителем, керівником відділу. Особливу увагу приділяв підвищенню значення обов'язкового примірника для бібліотек, у зв'язку з чим оголосив реферат: *O egzemplarzu obowiązkowym w Polsce i o bibliografii urzędowej* (Львів, 1920). З його ініціативи розпочато роботу над ретроспективною бібліографією польської літератури: *Bibliografia literatury polskiej za rok 1919* (Львів, 1926). У 1927–1937, 1948–1950 рр. – директор бібліотеки Познанського університету. У 1937–1940, 1945–1948 рр. – директор Бібліотеки Народової у Варшаві. Викладаць-

ка діяльність: у Львівському університеті доц. бібліографії та бібліотекознавства (1923–1927 рр.), доц. історії літератури (1927 р.); у Познанському університеті: проф. з книгознавства, тит. проф., зав. кафедри західнослов'янських літератур, надзвич. проф., звич. проф.; під час другої світ. війни викладав бібліографію та історію середньовічної літератури у Підпільному Варшавському університеті; у 1945 р. – історію середньовічної літератури в Ягеллонському університеті; у Варшавському університеті викладав історію польської, чеської літератури та бібліографію і бібліотекознавство (1945–1948 рр.). Автор книг, праць з бібліографії польської літератури: *Bibliografia historyi literatury i krytyki literackiej polskiej za rok 1905* (Львів, 1907), історія середньовічної літератури: *Średniowieczna proza polska* (1959), чесько-польських літературних зв'язків: *Rozmowy człowieka ze śmiercią w literaturze średniowiecznej polskiej i czeskiej* (1926), вид. середньовічних текстів: *Wybór tekstów staropolskich. Czasy najdawniejsze do roku 1543* (1930).

Лім.: SPKP. – S. 951–952; *Śródka A. Uczeń Polscy...* – T. 4. – S. 471–473; *Łoza* 796; *Nowa encykl. powsz. PWN.* – V. VI. – S. 766; *Biuletyn Biblioteki Publicznej m. Warszawy.* – 1929–1930. – N 1–2. – S. 22; *Rocz. Bibl.* – 1963. – 1/2. – S. 1–31; *Spraw. TNLw 1921.* – 59–60; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 246.

⁸⁶ **ЄНДЖЕЙОВСЬКА (Jędrzejowska) Анна Феліція** (1896, Львів – 1986, Зелена Гура) – історик, книгознавець, бібліотекар, д-р філос. наук. Від 1919 р. працювала у бібліотеці Львівського університету як практикантка, асистент VIII ступ. у від. алфавітного каталогу, бібліотекар VII ступ. I категорії, зав. відділу рукописів і стародруків, наук. секретар; їй доручені наукова каталогізація рукописів, надходжень інкунабулів, монет, медалей; у 1926 р. керує упорядкуванням та каталогізацією бібліотеки Товариства слухачів права ЛУ. Після 1946 р. – зав. відділу стародруків Гданської міської бібліотеки, в. о. заст. директора. Автор праць з бібліотекознавства, зокр. історії бібліотеки ЛУ, історії книгодрукування та книгознавчих питань (інкунабулознавства, папірництва, інтролігаторства та ін.), у т. ч.: *Książka polska we Lwowie w XVI wieku* (1926); *Inwentarz księgarni Baltazara Huebnera z 1572 roku* (1929); *Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie* (1926); *Introrigatorowie i bibliofile starego Lwowa* (Katalog Wystawy Książki Lwowskiej od XVI–XIX w.); *Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. Przybytki z lat 1923–1938* (у співавт. 1939–1940. Машинопис) (усі – Львів).

Лім.: SPKP Supl. II, 71; *Nowak Z. Anna Jędrzejowska* (1898–1986) // *Roczniki Biblioteczne.* – 1987. – Z. 1. – S. 411–412; *Charewiczowa* 138, 212, 221; *Kronika UJK* 1924/25. – S. 134–135, 137, 142; 1926/27. – S. 156–157; 1928/29. – S. 98–99, 105–106; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 646; оп. 15, спр. 728; НБ ЛНУ, архів б-ки, ф. 54/12; там само: *Spraw. BULw 1921/22–1938/39.*

⁸⁷ **РЕМЕР (ВИСЛОЦЬКА, Remerowa z d. Wisłocka) Зофія Кристина** (1898, Львів – 1986, Варшава) – палеограф, філолог, педагог, бібліотекар, д-р філософії. Студенткою працювала у Львівському університеті на

каф. класичної археології допоміжним науковим співробітником, мол. асистентом. Опікувалась бібліотекою та мистецькою колекцією кафедри. Від 1923 р. – бібліотекар VIII ступ. бібліотеки ЛУ, бібліотекар VII ступ. Займалась опрацюванням та дослідженням бібліотеки князя К. В. Чарторийського. У 1932 р. звільнена через скорочення штатів. Виїхала до м. Борислава (де вчителював її чоловік Т. Ремер), працювала у школі та займалась громадською роботою – організувала забезпечення книгами навколишніх сіл через мережу пересувних бібліотек. На поч. другої світ. війни повернулася до Львова. Працювала у гімназії, у III держ. бібліотеці (бібліотека Мед. інституту). У 1944 р. – асистент у Львівському університеті. Після 1945 р. – у Польщі: Ягеллонській бібліотеці, Бібліотеці Народовій на посадах: заст. зав. відділу комплектування, зав. книгосховища, зав. відділу систематичного каталогу, заст. директора. Співорганізатор у БН Інституту Книги і Читання, її перший директор. З 1950 викладала у Варшавському університеті, брала участь в організації каф. бібліотекознавства, зав. кафедри. Займалась питаннями бібліотекознавства, зокр. питаннями читання, обслуговування, комплектування та ін. Праця (співавт.): *Księgozbiór z Honfleur ks. Witolda Kazimierza Czartoryskiego we Lwowskiej Bibliotece Uniwersyteckiej* (Lwów, 1928). Статті: *O organizowanie czytelnictwa w bibliotekach naukowych* («Lwowskie Studii Biblioteczny», 1932), *Zmiany funkcji bibliotek w powojennym dwudziestolecu* (Warszawa, 1966).

Лім.: SPKP Supl. II, 131–2; *Przeegl. Bibl.* 1980. – N 4. S. 347–351, 352–353; 1987. – N 2. – S. 219–223; *Rocz. Bibl.* – 1987. – S. 423–424; *Bibliotekarz.* – 1987. – N 1/2. – S. 70–72; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 263, 1615; оп. 15, спр. 657, 667, 728; НБ ЛНУ, архів б-ки. *Spraw. BULw 1923–1932.*

⁸⁸ **МЕНКАРСЬКИЙ (Mękarski) Стефан Ян**, псевд. **Jyzef Rudnicki** (1895, Львів – 1985, Лондон) – публіцист, політик, громадський діяч, книгознавець, бібліотекар, д-р філос. наук. Від 1919 р. працював у бібліотеці ЛУ на посадах: помічник канцеляриста, бібліотечного асистента, бібліотекаря II кат., ст. бібліотекаря VIII ступ., ст. бібліотекаря VII ступ., ст. бібліотекаря VI ступ. Редагував загальний алфавітно-авторський каталог бібліотеки, опрацьовував бібліотеку князя К. В. Чарторийського. Від 1940 р. жив в еміграції в Лондоні. Брав участь у заснуванні та роботі Інституту досліджень національних проблем, працював у керівній раді Інституту Сходу «Reduta». Співпрацював у редакціях часописів «Słowo Polskie», «Gazeta Polska», тижневика «Pion». Автор рец. на книги, присвячених науковому та культурному життю Львова; бібліологічних нарисів про письменників та вчених міста, наукових та популярних статей з книгознавства та історії бібліотечної справи; історії польської журналістики, літературознавства, зокр.: *Księgozbiór z Honfleur ks. Witolda Kazimierza Czartoryskiego we Lwowskiej Bibliotece Uniwersyteckiej* (співавт., Lwów, 1928); *Rys dziejów «Gazety Warszawskiej» 1774–1924* (Lwów, 1924); *Profetyzm twórcy choraiu - w 40-tą rocznicę zgonu Kornela Ujejskiego* (Pion. – 1937. – N 42) та ін. У

повоєнний час співпрацював у редакції лондонського ч. «Dziennik Polski», «Tydzień Polski»; писав нариси з історії педагогіки, розвідку з історії Львова: *Lwów: karta z dziejów Polski* (Glasgow, 1943; London, 1982; Gdańsk, 1990; переклад англ. мовою London, 1991), спогади з часів другої світ. війни: *Ziemia Czerwieska pod okupacją niemiecką: czerwiec 1941 – czerwiec 1943* (Pułtusk; Warszawa, 2001), *Zapiski z Rothesay 1940–1942* (Piotrków Trybunalski; London, 2003) тощо. У машинописі зберігається праця: *Ukraińska polityka narodowościowa niemieckich władz okupacyjnych na terenach okupowanych zamieszkałych przez ludność ukraińską* (підготов. до друку у Лондоні, 1945).

Лім.: Stefan Mękariski: Nekrolog // Dziennik Polski. – London, 1985. – 27 marz.; Śp. Dr. Stefan Mękariski: Wspomnienie // Ibid. 1985. – 24 kwiet.; Stefan Mękariski: Nekrolog // Tydzień Polski. – London; 1984. – 30 marz.; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1244; оп. 15, спр. 728; НБ ЛНУ, архів б-ки. Sprawoz. BULw 1919–1939; Polish Social & Cultural Association Ltd. The Polish Library, London. Kopertoteka N 250; London, Jozef Pilsudski Institute: Mękariska B. Dr. Stefan Mękariski: Materiały do życiorysu (машинопис).

⁸⁹ **МАЙЄР (Mayer) Юзеф Ян** (1902, м. Бєч, теп. Малопоп. воєводство, Польща – 1996, Катовіце, Польща) – бібліотекар, філолог-полоніст, історик книги, д-р філософ. наук. Бібліотечну діяльність почав від 1923 р. мол. помічником, ст. помічником бібліотекаря у бібліотеці фундації Баворовського у Львові. Від 1925 р. працював у бібліотеці ЛУ як волонтер; практикант; канцелярист XI служб. ступ.; стар. канцелярист X служб. ступ.; секретар IX служб. ступ.; секретар, асистент. Від 1937 р. у Сілезькій Публ. бібліотеці ім. Ю. Пілсудського в Катовіце, де керував відділом каталогів. Під час другої світової війни у Львові: 1939 р. – 06. 1941 рр., 08. 1944 р. – 09. 1945 р. – бібліограф в б-ці Львів. мед. інституту; 11. 1941 р. – 07. 1944 р. – бібліотекар бібліотеки Львівської політехніки. Від 1945 р. у Польщі в Сілезькій б-ці: зав. відділу каталогів, заст. директора; з 1965 р. зав. відділу спеціальних зібрань. Педагогічна діяльність: доц., викладав бібліотечознавство та історію літератури на філологічно-історичному факультеті Вищої Педагогічної Школи в Катовіцах, польську літературу на каф. історії польської літератури Сілезького університету. Бл. 250 наук. праць з бібліотечної справи, бібліографії та історії літератури: *Wileńska Wystawa Książki i Wystawa kartograficzna zbiorów Lelewela* (Przegląd Biblioteczny. 1932, N 6); *O książce na Zamku Żółkiewskim* (Głos Żółkwi w 250-tą rocznicę Odsieczy Wiedecskiej, D. 24 września 1933. Żółkiew, 1933); *U grobu Władysława Warneńczyka* (Ruch Słowiański, Seria II. 1937, N 1, 3) та ін.

Лім.: Skóra M. Profesora Józefa Mayera «nieznane Estreicherowi» // Śląscy uczeni: O tych, co odeszli. Cz. 1. – Katowice, 2004. – S. 91–106; Nitsche I. Doc. dr. Józef Mayer // Śląskie miscellanea. Literatura – Folklor. T. 5. – Warszawa, 1993. – S. 9–28; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1167; оп. 15, спр. 657, 660; Архів НБ ЛНУ. Spraw. BULw 1925–1930, 1932–1938.

⁹⁰ **ЖУКОТИНСЬКА (Żukotyńska) Беатріче Ольга Ельжбета** (1904, м. Тлумач тепер Тлумацького р-ну Івано-Франків. обл. – ?) – філолог-романіст та германіст, бібліотекарка, журналістка, громад. діячка, д-р філос. наук. Почала працювати в БЛУ, навчаючись на IV курсі, як волонтер, згодом практикантка XI ступ., секретар II кат. X ступ., секретар-адміністратор IX ступ., секретар I кат. IX ступ. Опрацьовувала Картографічне зібрання бібліотеки. Одночасно займалась публіцистично-науковою та журналістською діяльністю: співпрацювала на прохання посольства Польщі у Відні у пропагандистському виданні «Das heutige Polen» (1926–1927), у секретаріаті журналу «Ruch Słowiański». Друкувала у часописах «Ruch Literacki», «Tygodnik Ilustrowany», «Pamiętnik Literacki», «Przegląd Biblioteczny», «Neofilolog» та ін. статті з питань сучасної французької літератури, бібліотечознавства, соціальних питань. Автор праці: [*Charakter wojny nowoczesnej i rola jednostki*] (Праця зберігається у від. рукописів НБ ЛНУ). Займалась суспільно-політичною та громадською діяльністю: на запрошення МЗС Польщі брала участь у роботі Інформаційної секції Ліги Націй у Женеві (осіння сесія 1932), Конгресі Ліги Свободи і Миру у Люцерні (1934). Працювала у громад. організаціях Польщі, гол. чином у Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

Лім.: ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 682; НБ ЛНУ, рук. 1686 IV; архів б-ки. Spraw. BULw 1925–1939.

⁹¹ **ДОМБСЬКА (Dąmbska) Ісидора Хелена Марія** (1904, Львів – 1983, Краків) – філософ, педагог, бібліограф, д-р філософії, д-р габліт., екстраординарний проф., ордин. проф. Працювала у Львівському університеті від 1926 р. молод. асистентом, ст. асистентом філософського факультету ЛУ. Викладала у Львівських гімназіях. Від 1934 р. працювала в бібліотеці ЛУ на контрактній основі, бібліотекарем, практиканткою I кат. X ступ.; займалася упорядкуванням та складанням предметного каталогу. Від 1937 р. – психолог у Львівському психотехнічному інституті. В 1940–1944 рр. бібліотекар у бібліотеці Оссолінеуму. Одночасно член редакційного комітету «Biblioteczka Filozoficzna PTF», «Ruch filozoficzny». Займалася питаннями проблематики теорії науки і теорії пізнання, семіотики, методично-епістемологічними дослідженнями та ін. У львівський період наукової діяльності мала понад 20 публікацій. За працю *Irracjonalizm a poznanie naukowe* (Kwartalnik Filozoficzny. 1937/1938), у 1946 р. здобула ступінь д-ра габлітов. у Варшавському університеті. У 1945 р. переїхала до Гданська, працювала хранителем Гданської міської бібліотеки. Викладала у Варшавському, Познанському, Ягеллонському університетах: проф., зав. кафедри історії філософії; в Інституті філософії і соціології ПАН у Варшаві. Автор понад 250 праць, у т. ч. 11 книг, понад 100 статей, десятків перекладів, бібліографічних робіт, сотень лекцій (опубл. та у рукоп.), рецензій, зокр.: *O prawach w nauce* (Lwów, 1933); *Zarys historii filozofii greckiej* (Lwów, 1935); *Sceptycyzm francuski XVI i XVII wieku* (Toruń, 1958) та ін.

Лім.: Nowa encykl. powsz. PWN II, 34; Who's who in Poland 1982, 132; Jadczyk R. Mistrz i jego uczniowie. –

Warszawa, 1997. – S. 147–161; *Perzanowski J. Izydora Dąmbska // Uniwersytet Jagielloński. Złota księga wydziału filozoficznego / Pod red. J. Miklaszewskiej, J. Mizery.* – Kraków, 2000. – S. 318–346; Izydora Dąmbska 1904–1983: Materiały z sympozjum ... 18–19.11.1998. – Kraków, 2001. – 146 s.: ii. (W służbie nauki. – 2001. – N 5 / PAU); ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 603; Архів НБ ЛНУ, ф. 54, оп. 11, спр. 40.

⁹² **ЯНЧАК Ярослав Васильович** (1906, Львів – 1980, Львів) – філолог, знавець східної історії та лінгвістики, бібліотекар. Від 1932 р. директор бібліотеки спільноти російських студентів «Друг». У 1934–1937 рр. працював за контрактом у бібліотеці ЛУ, де опрацьовував архів періоду Російської революції 1905–1917 рр. У 1935–1940 рр. співпрацював у бібліотеці «Руського Народного Дому» та Національного музею у Львові. Від 1944 р. працював у ЛНБ АН УРСР у Львові як зав. відділу комплектування, зав. кабінету мистецтв, гол. бібліотекар. Автор робіт з українського та російського літературознавства, історії літературних товариств Галичини, бібліографії та ін. Більша частина неопублікована. Опубл. статті: *350 лет Львовской Ставропигии* (Ruch słowiański. – 1936. – N 2); *Галицко-Русская Матица* (Русский голос. – 1938. – № 30); *Плакаты периода Великой Отечественной войны Сов. Союза 1941–1945 гг.: Каталог* (співавт., Львів, 1976) та ін.

Лит.: НБ ЛНУ, рук. 3452/1-68 III. Spraw. BULw 1934/35; 1935/36; 1936/37.

⁹³ **ЩЕПАНСЬКА (Szczepańska) Марія Клементина** (1902, Львів – 1962, Познань) – музиколог. Викладала історію музики у 1926–1939 рр. у Львівському університеті, в 1931–1946 рр., з перервами – у Львівській консерваторії. Від 1948 р. жила і працювала у Познані, зокр., зав. кафедри музикології ПАМ. Автор праць з історії польської музики.

Лит.: Nowa encyklopedia powszechna PWN : W 6 t. – Warszawa, 1995–1996. – Т. 1. – S. 173.

⁹⁴ НБ ЛНУ, архів б-ки. Spraw. BULw 1938–1939.

⁹⁵ НБ ЛНУ, архів б-ки. Звіт БЛУ від 1940 р.

⁹⁶ *Berichterstattung des Kommissarischen Verwalters der «Staatsbibliothek Lemberg Abt. I» über die Tätigkeit seit dem 1. Juli bis 31 Dezember 1941.* Lemberg, 17.I.1942. – S. 11. Машинопис. НБ ЛНУ, Архів б-ки.

⁹⁷ **ГАБЕРЛЕ (Gaberle) Євстахій Вацлав** (1891, Львів – 1947, Краків) – мистецтвознавець, театральний критик, педагог, бібліотекар, д-р філософії. У 1911–1918 рр. співпрацював як театральний критик у журналах «Bosnische Post», «Sarajevoer Tagblatt»; 1919–1922 рр. виконував обов'язки керівника відділу преси Люблінського воєводського управління. Від 1919 р. працював у бібліотеці Львівського університету: зав. читальної зали б-ки ЛУ, у 1939 р. призначений директором. 1939–1941 рр. усунений від бібліотечної роботи. У 1941–1944 рр. працював на посаді бібліотекаря у БЛУ. Після війни був висланий на Донбас. В 1946 р. переїхав до Кракова, де працював заст. директора Ягеллонської бібліотеки. Автор праць з мистецтвознавства та бібліотекознавства: *Egzemplarz obowiązkowy na ziemiach polskich dawniej i dziś* (Lwów, 1928), *Katalog biblioteki podręcznej Czytelni*

Ogólnej Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. Językoznawstwo: w 3 cz. (Lwów, 1936–1939), *Les bibliothèques de Lwów* (ред., Lwów, 1929).

Лит.: PSB VII, 189–190; SPKP 240; *Badecki K. Eustachy Wacław Gaberle, bibliotekarz lwowski: teoretyk-organizator-pedagog.* – Kraków, 1947; ДАЛО, ф. 26, оп. 15, спр. 624, 625; Архів НБ ЛНУ, ф. 54, оп. 12, № 8.

⁹⁸ У фототеці НБ ЛНУ зберіглися фотографії, зроблені перед побілкою. Архів НБ ЛНУ, ф. 60.

⁹⁹ **МАКСИМЕНКО Федір Пилипович** (1897, с. Біленьке Запорізького р-ну Запоріз. обл. – 1983, Львів) – бібліограф, книгознавець, бібліофіл. Від 1919 р. працював бібліотекарем у Донец. відділі нар. освіти у м. Бахмуті (тепер м. Артемівськ), зав. краєзнав. музею, очолював районну б-ку в Костянтинівці (1921–1922). У 1923–1933 рр. – співробітник ВБУ у Києві; 1933–1945 рр. працював бібліотекарем у різних установах Києва, зокр., бібліографом, зав. від. комплектування, зав. бібліограф. відділу Київського університету (1938–1946 рр.). Від 1946 р. – у НБ Львівського університету: зав. відділу бібліографії (1946–1951 рр.), заст. директора з наук. роботи (1951–1974 рр.), зав. відділу рукописних та рідкісних книг (від 1974 р.) Започаткував вивчення основ бібліографії у Київському та Львівському університетах. Викладав бібліографію та історію книги у ВНЗ Києва, Львова. Від 1922 р. укладав, редагував, консультував, рецензував бібліографічні покажчики: українознавчі, краєзнавчі, з історичної бібліографії, персональні, галузеві, в т. ч.; укладач бібліограф. покажч.: *Збірки історичних відомостей про населені пункти Української РСР*: (Наук.-інф. бюл. Арх. упр. УРСР, 1963–1964); протягом двадцятих років вів поточний покажч. з мінералогії; автор праць з книгознав. та бібліотекознав., каталогів стародрукованих видань: *Першодруки (інкунабули) Наукової бібліотеки Львівського університету: Каталог* (Львів, 1958); *Кириличні стародруки українських друкарень, що зберігаються у Львівських збірках (1574–1800): Зведений каталог* (Львів, 1975); Ф. Максименко увійшов в історію бібліографії класич. працею другого ступ.: *Матеріали до краєзнавчої бібліографії на Україні. 1847–1929* (К., 1930), яка вважається українською бібліографічною класикою. Продовжив справу подальшого розвитку бібліографії бібліографії в Україні як один з її зачинателів і організаторів.

Лит.: УРЕ VIII, 412; ЕУ IV, 1441; *Бутрин М. Л. Федір Пилипович Максименко: Бібліограф. покажч.* – Львів, 1983; *Королевич Н. Ф. Бібліограф Федір Пилипович Максименко (1897–1983).* – К., 1996; *Grimsted Kennedy P. Archives and Manuscript Repositories in the USSR. T. 1: Ukraine and Moldavia.* Princeton; New Jersey, 1983. – P. 90–91; *Ровнер О. С., Шліхова Н. М. Видатний бібліограф: (До 70-річчя з дня народження Ф. П. Максименка) // Укр. іст. журн.* – 1967. – № 2. – С. 132–133; *Смиун А. Учений и книга // Львов. правда.* – 1976. – 4 февр.; *Корнейчик І. І. Славний шлях: (До 70-річчя з дня народження Ф. П. Максименка) // Бібліотекознавство та бібліографія: Зб. статей.* – Харків, 1969. – Вип. 6. – С. 143–150; *Вовченко С. В. У истоках библиографии второй степени на*

Україне // Вопросы нац. библиографии... : Сб. матер. – Л., 1976. – Вып. 28. – С. 34–43; *Немировский Е. Л.* О библиотеках, книголюбях и ... фальсификаторах. Разд.: Письмо из Львова // Альманах библиофила. – М., 1978. – Вып. 5. – С. 186–188.

¹⁰⁰ **МИКИТИН Теодор Дмитрович** (1913, м. Радехів Львів. обл. – 1995, Львів) – письменник, бібліограф. Учителював на Тернопільщині у 1939–1944, 1946–1947 рр. Працював від 1947 р. у НБ Львівського університету на посадах: редактора-спеціаліста, з 1962 р. – зав. науково-бібліографічного відділу. Автор багатьох художніх творів з давньої історії України: *Спалах у темряві* (Львів, 1980); *Під мурами Львова* (Львів, 1958), *Полки йдуть на Галич* (Львів, 1965) та ін.; упорядник бібліографічних покажчиків.

Літ.: УЛЕ III, 353; *Гущина О.* Письменник-бібліограф // Вузівська бібліотека. – Львів, 1994; *Сеник Л., Парубій В.* Теодорові Микитину – 75 // Літературна Україна. – 1988. – 6 жовт.; *Чумак В.* Живі у пам'яті нащадків // Жовтень. – 1982. – № 6; Архів ЛНУ, спр. 7729.

¹⁰¹ **БЕРЕЖНА Наталія Романівна** (1892, Тернопіль – 1971, Львів) – філолог, історик, бібліограф, д-р філософії. У 1920–1938, 1944–1947 рр. викладач та бібліотекар в учительській семінарії (згодом педучилище) в Мукачеві. Від 1947 р. – вчений секретар НБ Львівського університету, 1948–1962 рр. – гол. бібліограф. Автор праць та статей з російського мовознавства та літературознавства, історії України, педагогіки (частина неопубл.), зокр.: *Етимология русского языка* (Мукачево, 1924), *Начальный курс истории русского языка в связи с церковно-славянским* (Мукачево, 1937). Упоряд. бібліогр. покажч.: *Іван Якович Франко. 1856–1956.* (1956); *Бібліографічний щорічник Львівського університету. 1955–1957 роки* (1959, співавт.); *Бібліографічні посібники з української літератури і мови* (1963, 1964, співавт., усі – Львів).

Літ.: Архів НБ ЛНУ, ф. 54, оп. 12 спр. 7; оп. 14.

¹⁰² **ГРОМНИЦЬКА Ірена Євгенівна** (1904, Золочів, теп. Львів. обл. – 1987, Львів) – філолог-романіст, педагог, бібліограф. У 1935–1940 рр. вчителювала у Львові, Стрию; секретар державних фахових шкіл. Від 1940 р. працювала на філологічному факультеті ЛУ. В роки війни перейшла до бібліотеки ЛУ, займала посади: бібліотекаря, бібліографа, гол. бібліографа. Упорядник: *Покажчик іноземних періодичних і серійних видань, які одержусь Львівське геологічне товариство в 1957 році* (1957); *Бібліографічний щорічник Львівського державного університету ім. Івана Франка: Покажчик друкованих робіт наукових працівників університету. Вип. 1–3: 1955–1957 роки* (1959); *Друковані праці професорів, викладачів і співробітників Львів. ун-ту за 1944–1960 роки* (1962), *за 1961–1965 роки* (співавт., 1974) (усі – Львів).

Літ.: *Грищенко Л.* Пам'яті Ірени Євгенівни Громницької // Вузівська бібліотека. – Львів, 1995; Архів НБ ЛНУ, ф. 54, оп. 12, спр. 12, 77.

¹⁰³ **ПАНТЕЛЄЄВА Ганна Олександрівна** (1919, м. Ізюм Харків. обл.) – бібліотекар. Від 1945 р. працювала в НБ Львівського університету на посадах: ст. бібліо-

текаря, зав. читальної зали, зав. відділу опрацювання, зав. науково-методичного відділу, в. о. заст. директора (1974–1976 рр.), заст. директора з наук. роботи (1976–1977 рр.); зав. сектору списання л-ри гол. книгосховища. Упорядник бібліографічних покажчиків: *Дисертації, які захищені у Львівському державному університеті ім. Івана Франка в 1946–1957 рр.* (1959); *Дисертації по геології, мінералогії, палеонтології і фізической географії Карпат, захищенні в Львовском университете в 1947–1959 гг.* (Мінералогіч. збірник. – 1960. – № 14). Автор публіцист. статей у пресі та ін. (усі – Львів).

Літ.: *Захарова З.* Моя бібліотека // Вузівська бібліотека. – Львів, 1995.

¹⁰⁴ **БУТРИН Мирослав Львович** (1926, с. Стегниківці, теп. Тернопільського р-ну Терноп. обл. – 2000, Львів) – філолог-україніст, літературознавець, бібліограф, педагог, канд. філол. наук. Від 1957 р. учителював на Львівщині. У 1958–1962 рр. працював у системі Львівської обласної ради профспілок. Від 1962 р. – в НБ Львівського університету на посадах: гол. бібліографа, від 1977 р. зав. відділу бібліографії. У 1979 р. перейшов на викладацьку роботу в Український поліграфічний інститут ім. Ів. Федорова. Автор понад 140 публікацій з літературознавства, бібліографії, книгознавства, зокр.: *Мова і стиль українських письменників* (1966); *Франкознавство у Львівському університеті* (1984); *Історія України в українському красному письменстві* (1995, усі Львів).

Літ.: УЛЕ I, 255; *Гольденберг Л. І.* Українська радянська літературознавча бібліографія. – К., 1971; *Мороз О. Н.* Іван Франко: Семінарії. – К., 1977; *Іван Франко і світова культура: Матеріали симпозиуму ЮНЕСКО* (Львів, 11–12 вер. 1990). – К., 1990; *Ювілейна книга Української гімназії в Тернополі 1898–1998: До 100-річчя заснування.* – Тернопіль; Львів, 1998.

¹⁰⁵ **КУТИК Віталій Наумович** (1930, Харків – 2003, Львів) – історик, бібліограф. Викладав у Дрогобицькому пед. інституті, Далекосхідному інституті (м. Владивосток), Львів. поліграфічному інституті, Львівському університеті. У бібліотеці Львівського університету працював у 1958–1960, 1965–2000 рр. як бібліотекар, ст. бібліотекар, зав. сектору, гол. бібліограф, вчений секретар. Науковий редактор збірника НБ: *Бібліотека вищого навчального закладу* (1992–1997). Автор статей з бібліографії, книгознавства, загальної історії; співавтор довідників: *Писатели-лауреаты премий СССР и союзных республик* (Львов, 1980); *Справочник научного работника: Архивы, документы, исследователь* (Львов, 1979, 1983).

¹⁰⁶ **ОСЕЧИНСЬКИЙ Василь Костянтинівич** (1904, с. Грушівці Вінниц. обл. – 1981, Львів) – історик. Від 1921 р. працював у системі народної освіти; 1932–1935 рр. – зав. кафедри історії СРСР Вищої с.-г. школи у Києві, 1938–1940 рр. – доц. кафедри історії СРСР Київського університету; від 1940 р. викладав у Львівському університеті: 1944–1969 рр. зав. кафедри історії СРСР, 1969–1973 рр. доц. Одночасно у 1944–1949 рр. – дирек-

тор НБ ЛУ. Відп. редактор історичної серії «Наукових записок», «Вісника Львівського університету». Автор понад 50 друк. праць, переважно з історії Галичини XIX – поч. XX ст., зокр.: *Галичина під гнітом Австро-Угорщини в період імперіалізму* (Львів, 1954); *Історія Львова: Короткий нарис* (спіавт., Львів, 1956).

Літ.: Історичний факультет ЛНУ ім. І. Франка (1940–2000). – Львів, 2000. – С. 139–140.

¹⁰⁷ **ІЛЬІНА Таїсія Андріївна** (1899, с. Волхово Чуковського р-ну Новгород. обл., Росія – ?, Сергіїв Посад Москов. обл.) – бібліотекар, філолог-руси́ст. Працювала у бібліотеках Ленінграда, у Новосибірську. Від 1945 р. працювала у НБ Львівського університету зав. відділу книгозберігання, заст. директора з наукової роботи, в. о. директора (1949–1950 рр.).

Літ.: *Захарова З. Моя бібліотека // Вузівська бібліотека*. – Львів, 1995; *Архів НБ ЛНУ*, ф. 54, оп. 12, спр. 24; оп. 13, спр. 36; ф. 81.

¹⁰⁸ **ЦИБКО Олександр Гнатович** (1906, Київ – 1976, Львів) – історик. У Львівському університеті викладав від 1946 р. як ст. викладач, доц. кафедри історії СРСР, 1957–1968 рр. – зав. кафедри історії УРСР, від 1968 р. – доц. У 1948–1950 рр. в. о. декана історичного факультету, у 1950–1954 рр. – директор університетської бібліотеки; у 1954–1959 рр. проректор заочного навчання. Праці: *Революційно-визвольна боротьба трудящих Західної України за возз'єднання з УРСР 1934–1939 рр.* (Львів, 1963) та ін.

Літ.: Історичний факультет... – С. 169.

¹⁰⁹ **КИРИЛОВ Йоасаф Мамантович** (1907, Москва – ?, Одеса) – педагог, бібліотекознавець, бібліотекар. Працював у бібліотеках ВНЗ в Ростові-на-Дону, Москві. За скеруванням МВО СРСР у 1947–1954 рр. – директор НТБ Львівського політехнічного інституту. Від 1954 р. працював у НБ ЛУ директором, 1959–1960 рр. зав. відділу комплектування. Після 1961 р. – в Одесі. Автор і укладач 24 праць з історії і практики бібліотечної справи: *Работа с книгой в библиотеке* (М, 1932); *О некоторых методах библиотечной статистики* (Бібліотекар. – 1947. – № 6); *Наукова бібліотека Львівського державного університету ім. І. Франка: Короткий довідник* (спіавт.) (Львів, 1959).

Літ.: Друк. праці ЛДУ. 1944–1966. – С. 754.

¹¹⁰ **РЕЗНИКОВА (Зелінська) Анна Йосипівна** (1908, с. Соколики Турківського р-ну Львів. обл. – 1994, Львів) – бібліотекар. Від 1947 р. працювала у НБ ЛУ на посадах: бібліотекаря, зав. відділу спецфонду, директора.

Літ.: *Архів НБ ЛНУ*, ф. 54, оп. 13, спр. 44; ф. 81; Інформація сина О. Зелінського.

¹¹¹ **ПОТАЙЧУК Віра Костянтинівна** (1921, с. Ворзель Кисво-Святошинського р-ну Київ. обл.) – бібліотекар, засл. працівник культури УРСР. Працювала архіваріусом і техніком у м. Воткінську Удмуртської АРСР (1941–1944 рр.), цензором бібліотек та директором медич. бібліотеки у м. Дрогобичі Львів. обл. (1951–1964 рр.). Від 1964 р. – директор НБ Львівського університету, 1985–1994 рр. – гол. бібліографом від. українці. Автор статей, зокр.: *Научної бібліотеке Львов-*

кого государственного университета 375 лет (Научные и техн. б-ки СССР. – 1984. – № 3), *Федір Пилипович Максименко* (Вузівська б-ка. – Львів, 1992) та ін.

¹¹² **МАРЧЕНКОВА Лідія Степанівна** (1940, Маріуполь Донецьк. обл.) – бібліотекар. Від 1957 р. працювала в середній школі Львівщини; у бібліотеках систем і відомств МВОС, у НБ Моск. ДУ, ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України та ін. Від 1981 р. – у НБ Львівського університету зав. відділу, директор (1985–1986 рр.). Як директор домоглася фінансування побудови нового корпусу для б-ки, поновлення фресок Ю. Макаревича головної чит. зали, сприяла здійсненню реконструкції внутрішніх приміщень старого корпусу, розширенню студентської б-ки гуртожитку № 7, упорядкуванню резервного фонду НБ.

¹¹³ **ТАЛАНТОВА Галина Костянтинівна** (1939, м. Меленьки Іванів. обл., Росія) – бібліотекар. Від 1969 р. у НБ ЛУ: бібліотекар відділу комплектування, ст. бібліотекар, гол. бібліотекар, зав. методичного відділу, заст. директора з наукової роботи, в. о. директора, бібліотекар відділу обслуговування. Статті: *Пути взаимодействия библиотек города по обслуживанию студентов и преподавателей высших учебных заведений* (Научные и техн. б-ки. – 1991. – № 6); *Бібліотеки вузів в умовах ринкової економіки* (Вузівська б-ка. – Львів, 1993); *Науково-дослідна робота в бібліотеці: стан, проблеми, перспективи* (Там само. – 1992) та ін.

¹¹⁴ **БОЖКО Мирон Дмитрович** (1938, м. Стрий Львів. обл. – 1999, Львів) – філолог-руси́ст, педагог, культ-просвіт. діяч. Працював у системі буд. культури Стрия, Дрогобича, Польщі; у Стрийському міському комітеті КПУ зав. від. пропаганди і агітації (1965–1970 рр.); у Львів. обкому КПУ інструктор від. пропаганди і агітації (1970–1972 рр.), інструктор (1973–1978 рр.), зав. від. культури (1978–1987 рр.). Від 1987 – у Львів. ун-ті дир. б-ки (1987–1998 рр.), провід. спеціаліст від. обліку військовозобов'язаних ЛДУ (1998–1999 рр.); асист. каф. історії УРСР (1987–1988 рр.), ст. викл. каф. історії СРСР (1988–1989 рр.). За його керів. НБ побудовано другий бібліотечний корпус (Драгоманова, 17, 1987–1989). Публікації: *Книгозбірні Львівського університету – 385* (Бібл. вісн. – 1994. – № 2); *125-річчя «Просвіти» та завдання бібліотек вищих навчальних закладів як осередків національного відродження та державного будівництва в Україні* (Вузівська б-ка. – Львів, 1994).

¹¹⁵ **ЯКИМОВИЧ Богдан Зіновійович** (1952, с. Серафінці Городенківського р-ну Івано-Франків. обл.) – історик, канд. іст. наук, голова Львівського обласного відділення Товариства зв'язків з українцями за межами України (Т-во «Україна–Світ»). Від 1986 р. ст. наук. співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР (тепер Ін-ту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Від 1996 р. викладає у Львові на кафедрі українознавства Інституту фізичної культури, кафедрі новітньої історії України Університету. Від 1998 р. – директор НБ Університету. Упорядник наукових збірників, літературної спадщини Андрія Чайковського та ін. Ав-

тор понад 200 праць з франкознавства, історії видавничої справи на Україні, національної символіки, історії українського війська, вексилології, краєзнавства, лексикографії та ін., у т. ч.: *Книга. Просвіта. Нація: Видавнича діяльність Івана Франка у 70–80 роках ХІХ ст.* (Львів, 1996); *Збройні сили України: Нарис історії* (Львів, 1996).

Lit.: Encyclopedia of Ukraine : In 5 vol. / Ed. by V. Kubijovyc (vol. 1–2), by D. Husar-Struk (vol. 3–5). – Toronto; Buffalo; London, 1985–1993. – Vol. 5. – P. 739; *Хто є хто на Львівщині.* – Львів, 2003; Богдан Якимович: Біобібліографічний покажчик / Уклад. Г. Дамбровська. – Львів, 2002.

¹¹⁶ Наукова бібліотека... – С. 5.

¹¹⁷ Там само. – С. 7–11.

¹¹⁸ Швець Н. Засади і настанови Ф. П. Максименка у формуванні відділу рукописних і рідкісних книг // Збірник наукових праць рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф. П. Максименка. – Львів, 1977. – С. 6–13.

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НБУВ

Презентація наукового посібника

«Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія»

Економічна нобелелогія є ефективним інструментом модернізації економічної політики на сучасному етапі розвитку людства, має надзвичайно важливе значення і для України. Цей науковий напрям «стимулює інтегрування наукових надбань економічної теорії, теорії економічного мислення, філософії господарювання, наукового маркетингу та інших наукових дисциплін», як підкреслив відомий український економіст, директор Інституту відкритої політики, д-р екон. наук Михайло Довбенко у своїй праці – науковому посібнику «Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія» (К. : Вид. центр «Академія», 2005. – 336 с.), презентація якого відбулася 29 серпня 2005 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.

Застосовуючи багатий науковий матеріал, автор розкриває сутність теорій, концепцій, ідей найвидатніших економістів, котрі були удостоєні Нобелівської премії; висвітлено їхні теоретичні напрацювання, які стимулювали динаміку розвитку економічної науки.

У праці висвітлено та проаналізовано оригінальну статистику з теорій економічного зростання, попиту, життєвого циклу, оптимального розподілу ресурсів, співвідношення факторів виробництва, промислової організації, економіки ринків, раціональних очікувань, суспільного вибору, людського капіталу, портфельних інвестицій, перспектив тощо. Вчений пропонує моделі ринків з асиметричною інформацією, життєвого циклу отримання доходів, навчання і споживання та ін.; висуває концепції дуалістичної економіки з надлишком робочої сили, спонтанного характеру ринкового порядку, непослідовності політики в часі.

Оригінальне, стратегічне бачення сутності економічних процесів розглядається невіддільно від наукових напрацювань видатних економістів світу. Серед них і Кузнець Саймон-Сміт (1901–1985), який народився в Харкові і закінчив юридичний факультет Харківського університету, а з часом – американський економіст, лауреат Нобелівської премії 1971 р., один із ініціаторів заснування і керівник Конференції з дослідження національного доходу та багатства.

Відкриваючи презентацію, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік НАН України Олексій Онищенко охарактеризував ретельно підготовлену наукову працю як таку, що сприяє зведенню економічної бази під суспільство знань. Він відносить нову наукову працю до видань енциклопедичних. Промовець звернув увагу присутніх, серед яких були представники вищих навчальних закладів Києва, працівники НБУВ, на виражену структу-

ру книги, де поетапно, на яскравих прикладах, висвітлено неоклейнсіанський та неокласичний напрями в економічній нобелелогії. О. Онищенко справедливо вказав і на недолік навчального посібника: видання не супроводжується розгорнутим предметним покажчиком. Утім, це можна доопрацювати при перевиданні, яке потрібно буде здійснити: нинішній тираж жодним чином не забезпечує потреб студентської аудиторії; дослідників; учнів спеціалізованих ліцеїв, коледжів, гімназій.

М. Довбенко наголосив, що цінність ідей нобелівських лауреатів полягає не тільки в теоретичному аспекті, а й у тому, що вони пропонують оригінальне, стратегічне бачення сутності багатьох економічних процесів, що особливо важливо для України на сьогоднішньому витку її розвитку. В економічній науці нині утвердився культ відомих економістів, кожен з яких робить власний внесок, має оригінальне бачення проблем. Ці концепції учених лягають у контекст діяльності урядів, фірм, корпорацій та ін.

На думку одного із рецензентів презентованої книги, завідувача кафедри, д-ра екон. наук, професора Київського національного економічного університету (КНЕУ) Юрія Зайцева, М. Довбенко – учений, який створив прорив у сфері економічної науки, суттєво впливає на її парадигму; проаналізував науковий доробок 55 Нобелівських лауреатів. Професор відзначив доступну мову, виражену структурованість праці. Автор, як зазначив проф. Ю. Зайцев, відійшов від суто економічного підходу, він уперше систематизував економічні теорії і вперше представляє їх українському читачеві. Це – теж прорив у нашому інформаційному полі.

Д-р іст. наук, канд. екон. наук, доцент КНЕУ Володимир Студинський зауважив, що здобутки будь-якого вченого не належать до якоїсь національної науки, вони належать усій світовій науці. Він підтримав думку свого колеги Ю. Зайцева щодо започаткування серії «Життя нобелівських лауреатів».

Канд. екон. наук, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка Анатолій Маслов розповів про роботу над тематикою, яка здійснюється науковцями-економістами університету.

До цієї презентації культурно-просвітницьким центром НБУВ було підготовлено ексклюзивну книжкову виставку «Нобелівські лауреати», яка викликала невіддільний інтерес присутніх.

Наталія СОЛОНСЬКА,
керівник культурно-просвітницького центру НБУВ,
канд. іст. наук